ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

IZLAZI MJESEČNO NA DVA ARKA, A CIJENA MU JE NA ČITAVU GODINU 3 K., ZA UČENICE 2 K., KOJA SE UPLAĆUJE I UTUŽUJE U ZAGREBU.

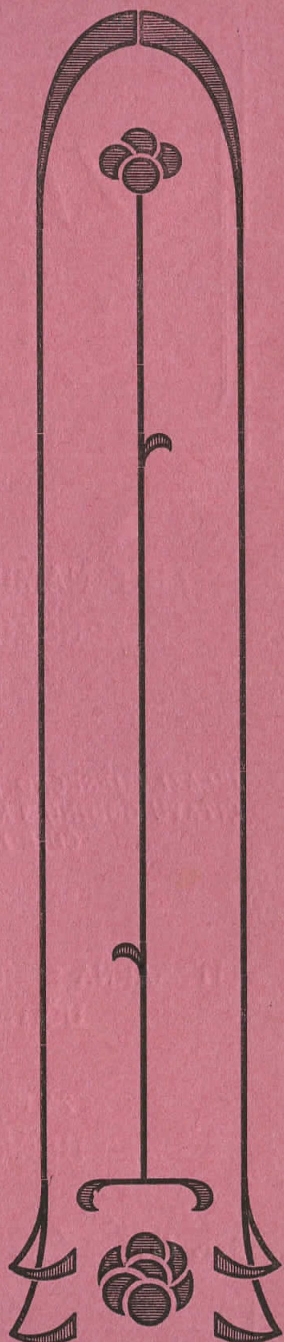
UREĐUJE
LITERARNA SEKCIJA MARIJINE KONGREGACIJE UČITELJICA U ZAGREBU.

ZA UREDNIŠTVO ODGOVARA
HERMA KÜRSCHNER.

Br. 6. **God. V.**

U ZAGREBU 1912.
TISKARA HRV. KATOL. TISKOVNOG DRUŠTVA.

SADRŽAJ:

ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

BR. 6. ZAGREB, 1. LIPNJA 1912. GOD. V.

TEBI NUĐAM SRCA SVOGA ŽAR.

Što u srcu mome ima žara
Sebični ga ne oteše ljudi,
Ja ga stavljam podno Tvog oltara
Srcu Tvome — srce i žar budi!

Dok za svijet taj i njegove čare
Malo marih — sad ne hajem više,
Duša moja netaknuta ostà
Smireno mi srce bije tiše . . .

Skrušeno je; — al uza to vedro
Kano ona zora ljetnog danka
Jer u Srcu Tvome našlo sreću,
Koju zalud od svoga postanka

Svijet taj traži, — i za njome hrli,
Al ne držeć pravoga se puta
Da — prečesto samo sjenu grli,
Stranputicom jadan kada luta!

Al znaj svijete, u Srcu je tome
Melem ranam' — što paraju grudi
Kroz stoljeća mnogome mudracu,
Koj' u moru pogrješaka bludi!

Pohrlite bijedom izmoreni
K svetom Srcu, gdjeno sve su slasti,
Gdje jednakost tekar prava vlada,
Tuj će burne stišati se strasti!

A Ti Srce premilog mog Spasa
Pod okrilje svoja čeda primi,
Ljubavlju nas svojom Ti rasplamti
Sretni ćemo biti tada svi mi!!

Ljubica Kovačić, učiteljica.

ANĐEO.

Franceski napisao LOUIS VENILLOT.

Znameniti franceski spisatelj i revni privrženik katoličke Crkve Pierre Saintive pripovijeda u jednom od svojih djela:

U Parizu živi siromašni obrtnik imenom Gerhard. On mi je prošle zime kod nekoga požara, kad sam se, sve u želji biti u pomoći, odviše izvrgao pogibli, veliku uslugu učinio. Iz zahvalnosti potražio sam toga čovjeka. Čuo sam, da ne živi više u povoljnim prilikama, a stan, u kojem sam ga našao, i sve mi je odavalo, da tamo vlada strašna nevolja; u stanu nije bilo ni pokućstva, ni vatre, da se čovjek može ogrijati, ni komadića kruha, a djeca, blijeda od glada, čučila su oko starca, svi su drhtali od zime.

Našao sam ženu, koja je u bijedi izgubila snagu za rad, a hrabrosti nema da ide prosjačiti. Bio je muž njen nesrećan, iznemogao pod teškim bremenom nevolje.

Tako su dugo patili, da se više nijesu patnjama ni opirali, niti su učinili što da ih se riješe. Kad sam k njima došao, imali su upravo biti istjerani iz stana, no oni na to nijesu ni mislili.

Rekao sam Gerhardu hvala, što mi je pritekao u pomoć kod onog požara, on se nije toga više sjećao. Onda sam ga stao hrabriti; no naskoro sam opazio kako su riječi siromašne, kano da sam slijepcu govorio o bojama.

Gerhard mi je samo odgovorio: „Pokušali smo sve“.

A žena njegova je dodala: „Mi smo određeni da patimo“.

Starac primjeti. „U bijedi ćemo i umrijeti“.

Kad su ti nesretni ljudi zašutjeli, mogao sam ja nastaviti lijepi svoj govor. Ali sam uvidio, da tu ne treba riječi, već drugo. Pohitio sam na trg, kupio hrane, koja im je bila potrebnija od moga govora.

Odlučio sam i opet k njima doći, samo što je moja glava vazda bila puna krasnih osnova, a razne zabave, šetnje, čitanje oduzelo mnogo vremena. Nekoliko puta poslao sam Gerhardu nešto novaca, a budući da je moj sluga donio povoljnih vijesti od njih, nije me morila više briga, dok napokon mi jutros, ne znam ni sam kako, dođe misao posjetiti tu porodicu. Lagano sam se uspinjao stepenicama, što su vodile u njihov kukavni stan.

Kako sam se čudio, prispjevši k vratima. U sobi sam čuo pjesmu iz slatkog ženskog grla, i veselo kliktanje djece.

U tom stanu sirotinje vesela pjesma, smijeh?

Već sam mislio, da sam u krivi stan došao.

Otvorim vrata i ugledam i drugo čudo.

Starac je još bio u postelji prikovan bolešću, no postelja mu je bila meka, čista, vidjelo se, da udobno leži. U sobi, koja je bila jednostavno uređena sve se sjalo od čistoće. Kiša nije curila kroz razbita stakla u sobu, sunce je sjalo na prozor, a taj je bio urešen zastorom. Zidovi su bili goli, no na jednoj strani visjela je slika našega Spasitelja i Majke Božje, a pod tim slikama stajao na polici lonac cvijeća, prvi znaci proljeća. Dvije su ptice cvrkutale u krleci, koja je visjela na prozoru. Na malenom stolu ležao hljeb, a na štednjaku kuhala se juha.

Ukratko soba je drukčije izgledala, bila je svijetla, tiha, ugodna, još danas mi se čini da sam tamo prvi put ugledao sliku prave zemaljske sreće. Nije dugo potrajalo, te sam razumio ovu promjenu.

Usred sobe je stajala mlada djevojka, koju sam često bio vidio u društvu, gospođica Lacroix, pobožna, plemenita duša.

Vazda sam je bio cijenio, no sad sam joj se morao diviti. Šešir je bila skinula, uzela pregaču, te je upravo češljala najmlađe dijete Gerhardovo pjevajući mu usto veselu pjesmu.

Mališ, blijed uslijed pretrpljene bolesti, mirno se držao, dok ga je gospođica umivala i počešljala.

Moglo se opaziti, da je bio tako naučan, a brat i sestra pjevali su s gospođicom.

Kad sam unišao, prestalo je pjevanje, te je gospođica sva zbunjena ustala. Zbunjen sam bio i ja, samo što se ona prije sabrala od mene. Spomenuvši darak, što sam ga bio Gerhardu poslao, reče:

„Evo gledajte uspjeh vašega milosrđa“.

„Ah, odvratih joj ushićen njenom skromnošću, dati siromasima nekoliko zlatnika, to još nije milosrđe; pravo milosrđe samo ide k siromasima, te radi za njih svojim rukama“.

„Da“, primjeti smiješeći se gospođica Lacroix, „milosrđe dolazi k njima i prima platu za to, što čini, što više, prima tu platu unaprijed. Znajte, postala sam rizničarom vašim, vi ste tim ljudima pomogli. Za novac, što ste ga vi i vaš prijatelj poslali, kupila sam ovu postelju i drugo pokućstvo, koje vidite, najmila sam još jednu sobu za Gerharda i njegovu djecu; sakupila sam kod župnika i kod drugih. Soursac našao je posla za Gerharda, i ženi njegovoj smo našle kuće, gdje može zaslužbu dobiti. Vaši se štićenici opet ohrabrili. Treba da im samo malo pomognemo, pa ne će biti više bijede. U svem tom smo samo sluge većega gospodara.

*

„Čuješ“, obrati se ona sad najstarijem dječaku „tvoja će majka odmah doći kući, ja sad moram otići. Budite dobri, ne srdite djeda ni ovoga gospodina“.

„Vi ćete sigurno“, okrene se k meni, „htjeti čekati ženu Gerhardovu. Ona će se neizmjerno veseliti, da vam se može zahvaliti. Ja sam morala čuvati kuću, dok se ona ne vrati. Učinite vi to na mjesto mene, molim vas. Nijedno od njih ne smije vatri ni blizu, a ni pticama, a bolesnik mora dobiti pol čaše ovoga pića, ako žeđa“.

Dok je to ljupko rekla, skinula je pregaču, metnula opet svoj šešir, poljubila djecu, te se okrenula da ode. Starac je uhvatio, dok se ona okrenula, kraj njenog ogrtača, te joj je harno poljubio skute, a to njegovo cjelivanje rječitije je slovilo nego tisuću riječi o dobroti toga anđela. Kad je otišla, ostao sam preneražen, kao da sam bio ugledao neko više biće.

„Bog blagoslovi ovu dobru gospođicu!“ reče starac.

„Vidjeli ste je“, obrati se k meni, „dva mjeseca nas poslužuje kao sluškinja, te njeguje našu djecu. Ne mogu vam reći, što je sve za nas učinila, mi sami toga ne znamo, sam Bog to znade. Svetica je ona prava, te tvori čudesa. Doduše ona ne će da se o tom govori, ali zaista tvori čudesa. Došla je k nama tri dana poslije vas. Sjećate li se u kojem smo bijednom stanju onda bili?

Ona nam je dala novaca, no mi smo taj novac potrošili i onda bjedniji bili nego prije. Bili smo bez kruha, bez nade, a djeca vazda gladna. Sin mi je bio kao lud, snaha je govorila da treba donijeti ugljena i njime da se svi usmrtimo; a meni je bilo svejedno, bio sam kao zvijer. Jednog jutra netko pokuca. „Unutra!“

Bit će vjerovnik ili kućevlasnik, koji nas hoće iz stana baciti. Neka! — No gle anđela! Dobra gospođica samo stupi u sobu i već znade što nam treba. Pita nas vjerujemo li u jednoga Boga, oca svih bijednika.

„Ako i ima Boga, malo mari za nas!“ odvrati joj moj sin.

„Brine se Bog za vas, inače me ne bi poslao k vama“, reče gospođica.

„Onda nam je govorila o Bogu, tako da smo svi stali plakati. Dugo, dugo nijesmo ni mislili na dragoga Boga, zato smo zacijelo bili tako bijedni. Otkad opet na Boga mislimo, sve se je promijenilo.

Slijedeći je dan gospođica opet k nama došla punim rukama. Ona ljubi djecu, ona ih umiva, češlja i oblači, najmanje je uzela sa sobom na svježi zrak. Prije nego što nas je ostavila, kleknula je skrušeno te izmolila molitvu, koju nikada zaboraviti ne ćemo. Od onda dolazi svaki dan po vjetru i po kiši i po zimi. Ne boji se ona ničega.

Svaki dan nosi nam nešto: danas postelju, sutra platna, iz kojeg šiva rublje za nas, dok poučava djecu, jednom riječju sve do ove

slike, koja nas sjeća nebeskog oca, do ptica, kojima se djeca vesele, do onog cvijeća u loncu, što tako godi mojim očima, sve imamo zahvaliti samo njoj. Da, vjerujte, gospodine, poradi mene donijela je ta plemenita duša to cvijeće, jer već tako dugo zelenoga ništa vidio nijesam, te vam ne mogu izreći, kako me to veseli.

No nije se samo izvana sve kod nas promijenilo, treba znati kako se i srca naša promijenila. Iza nekoliko dana bilo je Gerhardu kano da se je probudio iza strašna pusta sna, snaha se je opet ohrabrila, a i meni je bilo bolje.

„Čujte“, reče jednoga dana moj Gerhard, „sad će sve sa mnom drukčije biti“. Morate znati, da se je bio podao piću otkad nije imao zaslužbe. Opomene dobre gospođice potresle su ga duboko.

„Drago mi je, što ste se na to odlučili“, primjeti ona, „mogu vam također reći, da sam vam službu našla“. Od toga dana ima vazda zaslužbe. Isto tako je i moja snaha, otkad joj djeca nijesu više bolesna, a i ona pristojno obučena, našla posla, pomoću plemenite gospođice. Tako sam samo ja ovdje na teret; no gospođica mi je kazala: Budući da ste bolesni te ne možete raditi, molite za sve vaše mile. Tako i vi imate dosta veliku zadaću.

Tad sam joj morao priznati, što mi je onako bilo kao teško breme na srcu veoma dugo, da sam zlo živio, budući da sam bio zlo odgojen, da sam jedva što znao o našem Spasitelju, da se uopće još nikada ni pričestio nijesam.

„Ako je tako“, reče ona, „to ćemo zajedno učiti vjeronauk, hoćete li oče Gerharde? Ja vam obećajem, da ne ćete umrijeti, a da nijeste Boga spoznali“. — I tako je sjela do moje postelje, i učila sa mnom vjeronauk. S početka nije lako išlo, jer sam bio veoma neuk.

No njene riječi kao i razgovor s gosp. Soursacom, i našim župnikom razjasnili su mi sve.

Jednom reče gospođica mojoj snasi:

— „Uresite sobu kako umijete, a vi, oče Gerharde, pripravite se, naš Gospodin će doći k vama.

„Sad, kad sam primio tu milost, kad sam vidio našega Gospodina, sad mogu sa Simeonom reći: „Gospodine, uzmi slugu svoga k sebi!“

Dosta sam živio te si ništa više ne želim na ovome svijetu. Neka me dobri Bog zove na račun. Moram se pomoliti za onu dobru dušu, koja se molila za mene, da mi uzmogne ne samo poljepšati posljednje dane ovoga života, nego i otvoriti put do vječnoga blaženstva.

Starac zašuti nato diveći se u srcu svom providnosti Svevišnjega. Tako je djelovao taj anđeo milosrđa.

Priredila *M. H. Bakica.*

NOVI BABILON.

Sve se miče, žuri, vrvi,
Podigli se zemlje crvi,
I sve mete kano roj,
I sve bije velik boj;
A svijet tako vasion
Posto silan Babilon!
Kulu znanja k nebu diže,
Za prijestoljem Božjim siže;
Jer bi rad
Božji grad
Da obori,
Zato zbori:
Nema Boga, pakla, neba,
Uživat na zemlji treba,
Božji zakon ne postoji,
A slobodu znanost kroji!
I na toranj od prosvjete
Mudrac stao —
Proricao —
Umom da je prodro tminu,
I istinu —
On je samo našo pravu,
Njegvu vjenčat valja glavu.
A sve ino nek se sori,
Jer on kulu znanja stvori,
Gdje slobode sunce sije,
Gdje zakona Božjih nije,
Gdje ne treba poglavara,
Ljudskih prava ni vladara,
Nego jači
Više kvači.
To je znanost sad moderna,
To j' istina neizmjerna,
To j' sloboda
Ljudskog roda!
A tko ne će da priznaje,
Mračnjak taj je,
Varalica,
Sredovječna neznalica;
Ljudskoj bijedi taj je kriv,
I ne vrijedi da je živ!
I svijet opak —

I svijet zao —
Uz mudarca on pristao,
Što ga lažnoj u slobodi
Do propasti vječne vodi.
Takvim rodom
Naše doba rodi,
Takvim plodom
Kriva znanost plodi!
A svak' hoće pravo da imade,
A svak' hoće najbolje da znade;
Eto rata bez mača i krvi.
U znanosti jedan drugog mrvi,
I svijet tako vasion
Posto pravi Babilon!
Tko ne gazi ljudsko dostojanstvo,
Taj priznaje Božje veličanstvo,
I tko samo zdrave oči ima,
Stvorca gleda u svim stvorovima,
I na zemnoj žića stazi
Sveđ nalazi,
Da istina s neba sije,
A sa zemlje tmina vije,
Pa ne mari,
Što sa kule
Znanja trule,
Jošte viču ti pogani stari!

M. Horvat.

LJUBAV K DOMU.

BISKUP SCHMITZ.

Kao što je svakoj biljci potrebno stanovito tlo, da može dobro uspijevati, tako su i čovjeku potrebne povoljne prilike, da se može razviti prema svojim sposobnostima. Zato je Bog postavio svakoga čovjeka na mjesto, kamo spada. Muž mora u javnost, općinu, državu i društvo. Tamo kroji zakone i nastoji, da se svojim radom istakne. Ženi pak i djevojci mjesto je u prvom redu u kući. Najveća je čast po nju biti kućanica i razviti svoje sposobnosti na tihom domaćem ognjištu. Tu žene stvaraju običaje, tu se jača društveni život čitavoga naroda.

Ovu istinu upoznalo je i poganstvo, ali se je ona izrodila kod njega na štetu ženskoga roda u nećudoređe i tiraniju. Sumnjičavi

Grci gradili su ženske odaje poput zatvora i postavljali pred nje čuvare. Tukidit savjetuje, da se djevojke dobro očuvaju. Ti ljudi služili se i prisilnima sredstvima, da sačuvaju žensku krepost. U Egiptu uskraćivali su djevojkama cipele samo zato, da ih prisile ostati kod kuće. Stari narodi često su nazivali žene „uznicama".

Plato je govorio, da one treba da sprovode život samotan i skrovit. Fidijina Afrodita predstavlja djevojački život. Ona drži nogu na kornjači, koja je simbol skrovita života. Pošto nijesu imali pouzdanja u žensku krepost, htjedoše ženu prisilnim načinom sučuvati od zla. Kršćanstvo misli o tom sasvim drugačije. Ono drži, da se silom mogu čuvati dragulji, ali nipošto čovječja krepost, jer čim je krepost prisilna prestaje biti krepost. Kršćanstvo razrešuje ropske lance te daje ženi i djevojci potpunu slobodu govoreći: „Tvoja krepost neka bude tvoja obrana".

No i pored tih načela ne da se opovrći, da je dom mjesto, gdje ženska krepost najbolje uspijeva. Neoskvrnuta čistoća i stidljivost, kojom treba da miriše djevojačka duša, ne podnosi ulične slobode kao što niti nježan cvjetak oštroga vjetra. Nježnost osjećanja i čar djevojačkog bića u držanju i kretnjama razvijaju se i zaštićene su najbolje kod kuće.

Tko pozna ulični život ne će nikada sumnjati o tome. Sloboda, da se strože ne izrazimo, kojom djevojka opći na ulici, neobuzdanost očiju, te izazovne kretnje glavna su obilježja uličnog ponašanja. Tu o ženskoj kreposti nema ni govora. U takvim prilikama glavno je načelo: „Vidjeti i biti vidjen, zavesti i biti zaveden".

Težnja za tom pogubnom slobodom javlja se, kada se djevojka počinje dosađivati kod kuće. Jednoličnost svakdanjih poslova, omalovaženje istih, neprivrženost prema ovom ili onom članu obitelji tjeraju djevojku od kuće. Ona sravnjuje vlastitu kuću sa tuđom udobnijom i tako se rađa u njenom srcu nezadovoljstvo. Naravno da će razboriti roditelji udesiti dom svojim ukućanima što udobnije. Ali ako bi i zaista drugdje ljepše bilo, nego li kod kuće, ne treba odmah popustiti ovom časovitom hiru, te tražiti utjehu izvan kuće, već svladati se i uzljubiti tim više svoj skroman domak jer „svoja kućica", ostaje „svoja slobodica".

„Nije lijepo, što je lijepo, već je lijepo, što je srcu drago".[1] Ta poslovica vrijedi i za kuću. Možeš li reći, da nijesi nigdje radije nego li kod kuće, tada budi uvjerena, da je tvoja kuća za tebe najbolja.

Ljubiš li kuću svoju, uzljubit ćeš i kućanstvo. Ovu ljubav povečat ćeš tim više, što ćeš više brige posvetiti svojoj kući. Kiti svoju sobicu, što bolje možeš i bit ćeš u njoj zadovoljna.

Imade stotinu sitnica, kojima to uz maleni trošak postići možeš. Izvezež li štogod za sobicu svoju, radovat ćeš se svaki put, kada u nju stupiš i baciš pogled na svoj ručni rad. Nakitiš li svoje prozore

[1] Znanstveno uzevši, ta poslovica ne vrijedi. Opaska uredn.

cvijećem, koje sama gojiš i njeguješ, činit će ti se kao prijatelji, koji te vežu uz kuću. Pozoveš li katkada dobru drugaricu k sebi i sprovedeš li s njome nekoliko ugodnih časova, uzljubit ćeš domak svoj sve više. Pogotovo pak bit ćeš zadovoljna i sretna imadeš li urešen i spreman u sobici kutić, gdje obavljaš svoje molitve.

Umiješ li pored toga uživati zadovoljstvo i mir domaćih radosti, tada ćeš osjetiti u dnu srca, što je obiteljska sreća i međusobna ljubav, te kako je domaći život pun neopisivog čara. Samo tako postaje kuća svetište, u kojoj žena i djevojka njete tihu, nutarnju obiteljsku sreću. Jest, kad bi se duša žene zadovoljila samo loncima i zdjelama, kuhinjom, haljinama i kićenjem, tada bi njezin djelokrug bio zaista malen, no obavlja li te neznatne poslove ljubavlju i služi li se na oko sitnicama tako, da one pomognu prouzrokovati sreću, koja čovjeka uzdiže i zadovoljava, tada dom postaje izvor blagoslova za javni život.

Gdje su ona lijepa vremena, kada je našim starima nadoknadila kuća cijeli svijet, kada su im njene stijene pričale o predima, čiji je plemeniti duh živio neprestano među njima, te širio predaje i lijepe običaje obiteljskog života? Tada su ljudi imali dom, koji su ljubili svom dušom svojom, i koji su, ako je to potrebno bilo, branili krvlju srca svoga. Danas je drugačije. Ako kuća nije snabdjevena svim mogućim modernim udobnostima, nestaje volje uzdržati u njoj obiteljski duh. Kuća je dandanas većinom samo za nuždu, jer smo prisiljeni negdje skloniti glavu. No čim svršimo posao, te se okrijepiti, osvježiti hoćemo, postaje nam kuća tijesna i mi bježimo u društvo.

Nedjeljom vodi muž ženu i djecu u svijet, jer misli, da se bez tuđega društva ne može razveseliti. Da se malo dublje zamisli opazio bi, kako tamo ljudi jedan kraj drugoga buče i viču, a da si pored toga ipak ostaju tuđi. Tako se raspada dom, a to rasulo rađa zlokobnim posljedicama. Bijegom od kuće nestaje kuće, a za budućnost i rasadnika dobrih običaja, uzgojnog zavoda velikana i vrijednih kućanica, prebivališta čiste ljubavi i radosti. Pravom se kaže: „Najveća je nesreća za čovjeka, kada se u svojoj kući osjeća tuđinac". Izraelski narod bio je sretan, jak i velik dok je cijenio domaći život. Tada je imao junake čvrste poput lavova, nepobjedive poput tigrova, kada je trebalo boriti se za slobodu, sreću i za ono, što mu bje najmilije za obitelj i kuću.

Mi kršćani imademo prekrasan primjer obiteljskoga života u Nazaretu. Ugledajmo se u nj, te će naš dom biti nepobjediva tvrđava, naše milo prebivalište i izvor sviju kreposti.

Jelka Plivelić.

URES ŽENE.

Nevinost srca je baština i ures žene.

Mniješ: vazda bijah
Ubogo siroče,
Nit mi ruže cvatu
Kuda stope kroče!

Al znaj, čedo čisto,
Bogatstvo bez kraja
U srcu ti leži,
Jer odsjev je raja.

Nakit tvoj je krepost
I duša ti lijepa,
Ne znaš što je podlost
Nit' što strast je slijepa.

Nevino ti srce
Za sve ljude bije.
Ljubav svetu svuda
I blagoslov sije!

Jest blažen i krasan
Sveđ naraštaj svaki
Čistoću koj' ljubi!
A narod je taki.

I bogat i srećan,
Jer nebo ga štiti,
Lukrecijam' svojim
On vijekom se kiti!

Ljubica Kovačić, učiteljica.

BRATSKA LJUBAV.

Bilo ih je devetero u majke udovice, a sve jedan drugome do ušiju. I sva se braća voljela, ali kao Stana i Ive nitko. Oni dva uvijek zajedno dijele sreću i nesreću. Dobije li Ive kakav sladak zalogaj već ga dijeli sa Stanom. No i Stana ne zaboravlja svog brace, već ga živo brani, ako ga tko kori. Ma nije zao, samo je živ, kao živo srebro. Pa tako mnogo puta bude kažnjen kada i nije sagriješio iz zla srca, već samo zbog žive svoje naravi. No majka toga ne će da razumije, i premda Ivu voli kao i druge i još više, izvuče on ipak najviše batina. Onda se on gorko rasplače i nije ga tko bi ga utješio, ako ne Stana. Ona ga znade najbolje, od srca utješiti. Kada ga ona pogleda svojim ljupkim očicama, kada svoju zlatnu glavicu prisloni njegovoj on mora prestati plakati, ma se rasplakao i još više, i bila nepravda i još veća nanesena. Ta Stana mu vjeruje, on nije kriv.

* * *

Vrijeme odmiče . . . Neopazice prolazi dan za danom, godina za godinom a Ive i Stana više nijesu djeca. Stana dorasla za udaju a Ive za vojnika. Ive bude određen za vojnika mornarice. I trebalo se dijeliti. Ni majka nije se tako teško rastajala od Ive, kao Stana. Srce joj htjelo da pukne, pa ipak nije plakala, da još više ne rastuži Ive. Tek kada ga je ispratila, a on zamahao iza brijega, gorko zaplakala. Teške misli obuzele joj dušu, hoće li ga opet vidjeti. Ili jednog ili drugog može da zadesi nenadana nesreća i oni se ne bi više nikada vidjeli.

I Ivi se srce rastužilo. No i on je skrivao suze na javi, ali zato je u potaji više plakao. Došavši u određeno mu mjesto, nastupi svoju službu. Koliko puta brodeći morem letjele mu misli, do majke, a najveć do Stane. Ono krasno, plavo more živo ga sjećalo na Stanine oči, koje bijahu isto tako plave i tako lijepe kao ono. Sjetio se sretnih časova, kada su ga kao maleno dijete mnogo puta rasplakana utješile. A sada? — Tek mislima može biti uz nju, no uistinu je vrlo daleko od nje. Kući je pisao uvijek vesele listove, da za njim odveć ne tuguju. I svi se utješiše, a i Stana, makar i najkasnije.

* * *

Već nekoliko dana pada kiša pomiješana snijegom, a vjetar ga sipa u lice putnicima. Malo stoga vidiš ljudi napolju, svi se drže kuće i topla ognjišta. Samo koga goni prijeka nužda izlazi.

Strmim, postraničnim stazama vere se mladić na vojničku odjeven. Ni kabanice nema, već samo mornarsku bluzu. Bez kišobrana do kosti promokao, neumorno korača naprijed. Lice blijedo, izmučeno od truda i napora, od glada i zime. Tijelo mu dršće od studeni, no on kao da ne osjeća svega toga, sve više pospješuje korake. Vidi se žuri mu se. „Još deset kilometara“ do mog sela, šapnu prozebla usta i taj šapat biva sve jasniji i glasniji, i jasno čuješ gdje govori: „O Bože! čuvaj je još samo nekoliko sati, a onda — neka se vrši volja Tvoja“. No najednom prepane se, obazre se plaho na sve kraje, kao da se nečeg boji. On znade, da ga čeka kazna, što je protiv zabrane zapovjednikove pobjegao, ali ljubav do ljubljene mu sestre, koja se moguće sa smrću bori, jača je od iste smrti. I on će znati podnijeti kaznu najtežu, samo da još jednom vidi svoju ljubljenu sestru. I ne muči ga misao na kaznu, već ga kini tjeskoba i strah, da ga tko ne uhvati prije, nego i zadnji puta ugleda svoju Stanu. I zato se plaho, ogledava i zato pospješuje korake, trpi glad i zimu.

I već se bliži svome cilju i gle već čuje kako staro zvono zove ljude da pozdrave „Nebesku Kraljicu“. Pobožno se prekrsti, a grozničave usne mole toplo, vruće za bolesnu seku.

I napokon eto ga pred svojom kućom. Polagano otvara vrata, da ukućane ne uzbuni, ta nitko ga se ne nada. Pisao je kući da ne može dobiti dopusta, a tužna Stana primila ovaj zadnji, a ujedno i najteži križ slomljena srca. I evo sada kada ga se nitko ne nada stvori se on pred majkom, koja je plačući sjedila kraj ognjišta. Preneražena stajaše majka ne vjerujući svojim očima, no Ive odmah zapita za Stanu: „Živi li još?“ Kada mu majka odgovori, da živi, odmah mu odlane u srcu i zamoli majku da pripravi Stanu na njegov dolazak.

Srce mu je drhtalo kada je slušao majku kako govori Stani, da će Ive doći i — da je već ovdje. Srce mu htjelo da probije grudi i i nemogavši dulje uzdržati otvori vrata i pade Stani u naručaj. Suze obliše jednog i drugog i tek izmijenivši nekoliko riječi, Stana izgubi svijest i zamalo započe smrtna borba. Nije dugo trajala. Bila je kratka i običajna, kao i Stanin život.

Prije nego i poslijednji uzdah izađe joj iz grudiju povrati joj se svijest i ona milo pogleda Ivu i šane: „Zbogom brate najmiliji, hvala Ti!" I još jedan uzdah i Stane nije bilo više među živima. Rasplakana srca pristupi k njoj Ive i zaklopi joj oči s velikim bolom, ali i svijestan da je ispunio zadaću. A onda ju je poljubio i gledao je dugo, dugo. Cijelu noć probdio je kod nje, a ranom zorom zaputio se na svoje mjesto, da nastupi tešku kaznu za prekršaj.

Dragica Horvat.

ŽENE U EVANĐELIMA.

MARTA iz BETHANIJE.

Marija Magdalena imala je stariju sestru Martu, koja je posjedovala kuću u Bethaniji, u kojoj je iza obraćenja Magdalena stanovala zajedno s njome i s bratom svojim Lazarom.

Bethanija bijaše oveće mjesto na istočnoj strani Maslinskog brda, od Jerusolima jedan sat hoda. Amo znao bi se Božanski Spasitelj na svojim putovanjima češće svratiti. Kuća Marte bila je imućna i cijenjena u čitavome mjestu, kako se dade zaključiti iz toga, što su mnogi iz obližnjeg gradića došli tješiti Martu i Mariju, pošto im bio umro brat Lazar.

Kuća Marte u Bethaniji bila je mila Božanskome Spasitelju, jer je slovila sa svoje pobožnosti. Premda se Isus češće u tu kuću svraćao, ipak nas sveto Pismo izvješćuje samo o trima susretajima Isusa s Martom. Ali ta tri mjesta, koja govore o Marti, rišu nam gotovo čitavu karakteristiku Marte, a iz tih mjesta mogu i današnje žene mnogo naučiti.

Marta prima u Kuću Isusa. Kad je Isus išao na praznik sjenica u Jerusalem, svrati se u Bethaniji u kuću Marte. Evo kako nam to opisuje sveto Pismo: „A dogodi se, kad idjahu, i On (naime Isus) uđe u jedan gradić; a žena neka, po imenu Marta, primi ga u svoju kuću; i u nje bješe sestra, po imenu Marija, koja i, sjedeći kod nogu Isusovih, slušaše besjedu Njegovu. A Marta se brinula, kako će ga obilato podvoriti, stade i reče: Gospode, zar ti ne mariš, što me sestra moja ostavi samu da služim? reci joj dakle, da mi pomogne. A odgovarajući reče joj Gospod: Marta, Marta, brineš se i trudiš za mnogo. A samo jedno je potrebno. Marija je najbolji dio odabrala, koji se ne će uzeti od nje."

Sveti Ivan Evanđelista veli za Spasitelja, da je došao među svoje, i njegovi ga ne primiše — nije ga primio svijet, nije ga primio napose židovski narod. U Betlehemu nije bilo mjesta za njega — kad se rodio, i baš na tome putovanju prema Bethaniji bio se svratio u jedno selo u Samariji, ali stanovnici ustručavahu se Isusa primiti, a Jakov stariji htio je, da oganj padne s neba i spali za kaznu mjesto, koje nije htjelo primiti Spasitelja. No u Bethaniji, kako smo vidjeli, Spasitelj bio je gostoljubivo primljen. Time je Marta podala dobar primjer gostoljubivosti, kršćanske ljubavi svima kršćanima a osobito ženama. Gostoljubivost i jest krepost, koju može pravo da pokaže tek žena, jer na njoj i leži u kući za to potrebita skrb i posao. Sveto nam Pismo izričito veli: „Budite među sobom gostoljubivi bez mrmljanja!" „Gostoljubivosti ne zaboravljajte, jer neki ne znajući iz gostoljubivosti primiše anđele na konak."

Po naravi već imadu žene više sućuti od muškaraca. Zato žena, koja može hladno promatrati bijedu izgubila je mnogo ženskoga. Velikodušnost i požrtvovnost jest karakteristika i poziv ženâ. Prekrasno veli P. Meschler: „Poziv je kršćanskih žena da kraljevstvu Božjem koriste djelima milosrđa." Kršćanka će to činiti sama za sebe, i činit će u društvima utemeljenima za djela milosrđa. Posve je razumljivo da će katolikinja biti samo članom katoličkih društava. Na žalost događa se u svijetu, da se osnivaju tako zvana dobrotvorna društva, koja ne će ni da znadu što o vjeri. Vele naime „nama je svrha pomagati siromahe", a pri tom se nema pitati, koje je vjere koji siromah. Čudno! Katolici osnivaju društva za potporu siromaha na temelju „bez obzira na koju vjeru". Katolik je svagdje katolik; i nema tog slobodnog djelovanja, gdje katolik ne bi morao djelovati kao katolik, a pogotovo u tako eminento katoličkome djelovanju, ta brigu za siromahe jest svijet naučio od Gospodina Isusa Krista.

Ne velimo time, da katolici kao i katolička društva ne bi smjeli podupirati siromahe i drugih vjera. Šta više, katolici i katolička karitativna društva dužni su u slučajevima to i činiti, ali će to vazda činiti kao katolici i s katoličkih motiva. Da se posłužimo poredbom. Životinje uzimlju hranu i ljudi uzimlju hranu, ali životinje uzimlju hranu kao životinje, a ljudi kao ljudi i s ljudskih to jest razumnih motiva.

Još nam valja na nešto upozoriti kod djelovanja karitativnih društava, da ne zaplove strujom humanitarnom. Načini naime, kojima društva karitativna dolaze do sredstava imaju biti kršćanski. Zato ne može se nikako odobriti, ako se redovito zabavama namiču sredstva za potporu siromaha.

Napokon valja da kršćanska žena radeći u karitativnim društvima ne zanemari vlastiti svoj dom i djelokrug u njemu, koji joj ima biti najbliži i najviše na srcu.

Srećne li Marte, kojoj se udostojao svratiti Isus Krist, o i ja bih najpripravnije svom dušom primila Gospoda, znade uskliknuti kršćanska duša. Međutim dovikuje kršćanskoj duši sv. Augustin: „Nemoj se žalostiti i tužiti, što si se rodila u vrijeme, kad ne možeš Isusa u tijelu vidjeti. On ti nije te časti uskratio. On veli: „Što učinite jednome od najmanih, to ste meni učinili.“ A sjetimo se i onih, svima dobro poznatih Isusovih riječi: „Tko primi jednoga od ovih malenih u moje ime, prima mene.“ Prema tome lako je svakome doći do časti i sreće da primi Isusa, ako samo primi koje siroče u ime Isusovo. Koliko imade, osobito danas, zapuštene mladeži, koja luta amo tamo. Istina, govori se mnogo, da bi se trebalo pobrinuti za zapuštenu mladež. Ali koliko imade obitelji imućnih, pa i bez svoje djece, koje bi htjele prigrliti po koje siroče. To bi bilo kršćanski. I upravo na takav način učinilo bi se najviše za uzgoj siromašne djece, jer je dom i obitelj za to najprikladnije mjesto.

Isusa onaj prima, koji prima siroče u ime Isusovo. Iz toga se vidi, koji motivi moraju voditi katolike u njihovu dobrotvornom radu. Katolici ne će raditi dobrotvorno, jer to zahtijeva humanost, kulturnost, ili tome šta slično, već iz ljubavi prema Bogu. Time se katolici dižu svojim radom visoko nad druge, jer ih u radu vodi ljubav k apsolutnome biću, a ne kojekaki sićušni motivi. Time katolici bivaju nesebični, jer ne rade radi svojih sučuvstava, već iz čiste ljubavi prema Bogu i njegovim stvorovima.

Isus Krist putovao je zemljom židovskom svagdje čineći dobro za dušu a i za tijelo. Tako i danas u ime Isusovo putuju po neznabožačkim krajevima misionari propovijedajući vjeru Kristovu. Pa kaošto je Marta srećna bila, što je mogla Isusa primiti na Njegovim misionarskim putovanjima, tako su srećni i oni domovi, koji primaju misionare pod svoj krov. To nama katolicima, koji prebivamo u krajevima, gdje je vjera Kristova zahvatila dubok korijen nije moguće, ali nam je moguće svojim molitvama i darovima potpomagati misionare u njihovome djelovanju. Čineći to i mi poput Marte primamo u svoju kuću Božanskog Spasitelja.

Ali i danas među nama prebiva Isus Krist pod prilikama kruha i vina, te nam se tako pruža zgoda primati Isusa pod svoj krov — u svoju dušu. Biva to po svetoj Pričesti. Namjesnik Kristov sveti Otac Papa jasno nam je rekao, da je vruća želja Isusova, da ga često, da svaki dan primimo u svoju dušu u svetoj Pričesti. Hoćemo li se oglušiti pozivu Kristovu? Nipošto, već ćemo ga rado poput svete Marte primati u kuću svoju — u svoju dušu. U tome imadu

osobito prednjačiti žene, pa će onda svojim svetim primjerom povući i muškarce. Tako žene, nasljedujući sv. Martu, dobrotvornim djelima i primanjem česte, svakidanje sv. Pričesti bivaju misionarke za kraljevstvo Božje na zemlji — Crkvu Isusovu.

Marta dvori Isusa. Primivši Marta Isusa u svoju kuću brinula se, kako kaže sveto Pismo, kako će ga obilato podvoriti. Isto tako je Marta podvorila Isusa, kad se Isus 6 dana prije svoga uskrsnuća svratio u njihovu kuću. Martu nam riše sveto Pismo kao brižnu domaćicu, pa se na nju mogu primijeniti one riječi sv. Pisma staroga zavjeta, koje rišu jaku ženu. Ne će biti zgorega, ako i opetovano predočimo našim čitateljicama tu sliku. Evo je: „Tko će naći jaku ženu? iz daleka, s krajnih granica vrijednost je njezina. Pouzdaje se u nju srce muža njezina, i dobitka ne će nedostajati. Čini mu dobro, a ne zlo, svega vijeka svojega. Traži vune i lana, i radi po volji rukama svojima. Ona je kao lađa trgovačka, iz daleka donosi hranu svoju. Ustaje dok je još noć, daje hranu čeljadi svojoj i posao djevojkama svojima. Misli o njivi, i kupije, od rada ruku svojih sadi vinograd. Opasuje snagom bedra svoja, i krijepi mišice svoje. Osjeća i vidi, kako je dobra radnja njezina: ne gasi joj se noću žižak. Rukama svojima maša se preslice, i prstima svojima drži vreteno. Ruku svoju otvara siromahu, i pruža ruke ubogome. Ne boji se studeni od snijega za kuću svoju: jer svi ukućani njezini imadu po dvoje haljine. Pokrivače sama sebi gradi: tanko platno i skrlet odijelo joj je. Ugledan je muž njezin na vratima, kad sjedi sa starješinama zemaljskima. Košulje gradi i prodaje, i pojase daje kananejcu (t. j. trgovcu[1]). Odijelo joj je krepost i dostojanstvo, i osmijeva se na vrijeme koje ide (t. j. bez straha gleda u budućnost). Usta svoja otvara mudro, i na jeziku joj je nauka blaga. Pazi na vladanje čeljadi svoje, i hljeba u lijenosti ne jede. Sinovi njezini podižu se, i blagosiljaju je: muž njezin hvali je. Mnoge su žene bile kreposne: ali ti ih nadvisuješ sve. Ljupkost je prijevarna i ljepota tašta: žena koja se boji Gospoda, ona zaslužuje pohvalu. Podajte joj od ploda ruku njezinih, i neka je hvale na vratima (t. j. javno, na sudu Božjem) djela njezina.

Iz tih se riječi sv. Pisma vidi, kako se upravo rad u kući, u obitelji ističe kod kreposne žene. Na žalost u mnogima kućama, napose bogatima, podaju se mnoge žene besposlici. Uzroka za tu besposlicu imade ponajviše u lošem uzgoju. Imućnici gdjeki misle, da im raditi ne treba, jer drže rad, osobito ručni, za neku sramotu, a u

[1] Budući se Kananejci bavili redovito trgovinom kao u nas Židovi.

drugu ruku misle, da su za to sluge i sluškinje. U takovim kućama nema Martâ, nema nasljedovateljicâ Marte iz Bethanije.

Ipak valja u kućnome poslu i podvorbi sačuvati mir srca. Marta u najboljoj namjeri ipak se odviše uzrujala u podvorbi Božanskog Spasitelja. Zato joj i rekao Isus: „Marta, Marta, brineš se i trudiš za mnogo.“ Kućanice imadu se dakle brinuti za posao u kući, ali im se valja čuvati prevelike žurbe i zabrinutosti. U drugu ruku bila je podvorba Marte nesavršena, što je preveliku važnost davala svojoj brizi za što obilniju tjelesnu podvorbu. U toj brizi je i rekla Spasitelju: „Gospodine, zar ti ne mariš, što me sestra moja ostavi samu da služim? reci joj dakle, da mi pomogne.“ Isto tako znadu i mnoge kućanice precjenjivati svoj kućni posao. Što svakako ne valja. U svem valja se držati reda, i svaki posao cijeniti prema njegovoj vrijednosti. Kućni posao ne smije biti nikada zapreka nužnome duhovnom radu. Marija sjedeći do nogu Spasiteljevih slušaše Njegovu nauku. Marija nipošto ne zaslužuje prikora, što se i ona nije s Martom brinula oko podvorbe, jer su za dobru podvorbu dostajale ruke radišne Marte, zato je Marija mirne duše mogla pustiti Martu da sama dvori, pa sjesti do nogu Spasiteljevih i slušati Njegove Božanske riječi.

Još jednu nauku iz gore spomenutih riječi Spasiteljevih hoćemo istaknuti. Djela milosrđa ne imadu ići samo za tim, da se samo tijelu pomogne, već još više valja njima i duši koristiti. To valja osobito naglasiti u današnje vrijeme, kad mnogi zaboravljaju u svojem dobrotvornome radu na duhovnu korist potpomaganih siromaha. Kršćansko milosrđe spaja rad Marije s Martinim, ne zaboravlja duše, kad pomaže tijelu. U svetome Pismu jasno se kaže: „Ne živi čovjek samo od kruha, već od svake riječi, koja izlazi iz ustiju Božjih.“ To znači, da je nama u prvome se redu brinuti za slavu Božju i spasenje naših neumrlih duša, a u drugome redu za ono, što nas podržaje u životu na ovome svijetu. Na to nas upućuju i one Spasiteljeve riječi: „Tražite ponajprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, a drugo sve će vam se dodati.“

Marta za bolesti i smrti brata si Lazara. Da upotpunimo sliku Marte, valja nam Martu predočiti za bolesti i smrti njezina brata Lazara. Teška kušnja došla je na pobožnu obitelj u Bethaniji. Ljubljeni brat Lazar sestara Marte i Marije obolio je na smrt. Jasno svakome, da su sestre upotrebile sve moguće da im brat ozdravi. U svojoj nevolji obratile se i na Božanskog Spasitelja, javivši Mu, da je Lazar teško bolestan.

Glasnici, koji su nosili vijest Isusu, koji se tada nalazio na istočnoj strani rijeke Jordana, rekoše Mu: „Gospode, koga Ti ljubiš, bolestan je.“ U toj vijesti očituju se za nas dvije važne nauke: ljubav bratinska i uputa, kako se valja kršćanima u bolesti

ponajprije obratiti na Isusa, duhovnog liječnika. Mnogi katolici na žalost u svojima i svojih bolestima traže pomoći najprije za tijelo svagdje, a onda, kad je već, što no riječ, duša na jeziku misle na Boga i traže svećenika. Tako ne valja, već treba nasljedovati sestre Mariju i Martu. Molba sestara nije bila uslišana onako, kako su one možda željele i očekivale, jer je Isus dopustio da Lazar umre. Da, tek četvrti dan, pošto je bio Lazar ukopan, zaputi se Isus u Bethaniju.

„Marta — pripovijeda nam sv. Pismo — dakle, čim ču, da Isus dolazi, iziđe preda Nj, a Narija sjeđaše doma. Reče dakle Marta Isusu: Gospode, da si ovdje bio, brat moj ne bi bio umro: ali i sada znam, da štogod zaišteš u Boga, dat će Ti Bog. Reče joj Isus: Uskrsnut će brat Tvoj. Reče Mu Marta: znam, da će uskrsnuti o uskrsnuću u posljednji dan. Reče joj Isus: Ja sam Uskrsnuće i život: koji vjeruje u mene, ako i umre, živjet će, i nijedan, koji živi i vjeruje u mene, ne će umrijeti do vijeka. Vjeruješ li ovo? Reče mu: Da, Gospode, ja vjerujem, da si Ti Krist sin Boga živoga, koji si došao na ovaj svijet.“

Kako je čvrsta i živa bila vjera u Marte! Da li je i tvoja, draga čitateljice, vjera čvrsta i živa? Bezvjerstvo, „slobodna misao“ zarazila je u naše vrijeme ne samo muškarce već i žene. Knjiga bezvjerskih može se naći i u rukama žena. Čemu to? Ta poznato je, da srca ženska topla, oduševljena biju snažno za sve, što je veliko, plemenito, a to je nada sve sveta vjera Isusova. Nestane li u srcima ženâ ljubavi za vjeru, nastanit će se u njima mržnja na vjeru, koju će mržnju nastojati ucijepiti mladome naraštaju, Tada, tada . . . . propast je gotova.

Ali, drage čitateljice, ne dajte se zavaravati slatkim naoko možda riječima: emancipacija, sloboda misli, slobodna ljubav i t. d., već odlučno s Martom iz Bethanije recite svagda i svagdje: **„Da, Gospode, ja vjerujem!“** Čuvajte svoju vjeru, jer je ona najljepši ukras duše, jer „bez vjere nije moguće ugoditi Bogu,“ kako veli sveto Pismo. A budući se protivnici vjere udružuju, da što jače uzmognu raditi protiv vjere, potreba je da se i žene udružuju na svim poljima, da uzmognu odbiti napadaje na svoju vjeru, a same u svetoj vjeri ustrajati, dok im žića traje vijek.

Marija i Marta u svojoj velikoj žalosti i nevolji potpuno se predadoše u volju Božju. Znadijahu, da Bog svojih ne ostavlja. I ako nijesu bile odmah uslišane, obilato je bilo nagrađeno njihovo pouzdanje; jer je Isus Lazara oživio. U životu osobito žena imade mnogo tmurnih dana, a što tek onda, kada nastupe, kako veli prorok Sophonia, „dani srdžbe, dani nevolje, dani tjeskobe, dani nesreće i bijede.“ Vazda dakle, a osobito u danima tjeskobe imademo se utjecati dobrome Isusu, On će nam sigurno pomoći. Kome da

se drugome uteknemo? Zar ljudima? Ah, kod ljudi naći ćemo prečesto nerazumijevanja, a pomoći rijetko kada. Isus je naprotiv svemogući Bog, uza to i naš prijatelj, naš brat. Ta čujmo, kako nas milo zove: „Dođite svi k meni, koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti.

Marta u progonstvu. Da se Marta istakla i u drugim krepostima, po sebi je razumljivo. Rimski brevijar na dan svete Marte veli za nju: „da je velikom svetošću svoga života i ljubavi srca sviju stanovnika od Massilije moćno ganula na ljubav i poštovanje." Ta ljubav i počitanje prema svetoj Marti trajat će vazda u katoličkome svijetu. Žene će je najbolje štovati, budu li je u svomu životu nasljedovale.

U Massiliji, današnjoj Marseille, gdje je sv. Marta po Božjem promislu završila svoj zemaljski život, pokazala je, da je razumjela nauku Isusovu: „o jednom potrebnome", te je slijedila sprovodeći duhovni život promatranja. Povukla se naime u samoću i živjela je s nekim odličnim ženama u redovničkoj osamljenosti. Doživjela je duboku starost, i svoj život bogat krepostima i čudesima završila dragocjenom smrću, koju je sama prorekla rasvijetljena od Gospodina Boga.

Štovanje, koje je uživala Marta napose u krajevima svoga boravka, poraslo je, kad je umrla. Osobito crkva u Tarasconu izabrala si svetu Martu za svoju zaštitnicu, jer su u toj crkvi koncem 12. stoljeća bile nađene njezine svete moći (relikvije). U toj crkvi počiva i danas njezino tijelo.

Dao Bog, našla sv. Marta mnogo svojih štovateljica i nasljedovateljica!

Pedagog.

ŠTO STE STALE?

Što ste stale, zvijezde male
Na to nebo plavo?
U što ste se zagledale
Recite mi pravo!

Il' u more il' u gore
Il' u cvijeće malo
Na čem vam je lijepo oko
Tako zaostalo?

„Nit na more, nit na gore
Nit na cvijeće malo
Nije nama zvjezdicama
Sjajno oko palo.

Mi gledamo, promatramo
Ono — biće živo,
Komu Bog dô sjajno oko
Pa još čini krivo.

I u prava i u kriva
Mi se zagledale
Na njima su sjajne oči
Naše zaostale.

Pa je nama zvjezdicama
Do tog samo stalo,
Da se oni u nas sjajne
Zagledaju malo.

Jerbo gore za njih gore
Vječnog prava luči
Jednog što i drugog čeka
Naš ih pogled uči".

M.

KONFERENCE KRŠĆANSKIM ŽENAMA.

JAKA ŽENA.

(Nastavak).

O RADU.

DUPANLOUP.

Osjećam danas, stupajući na ovu katedru, čuvstvo duboke žalosti. Ova me žalost obuzela ovoga jutra, čitajući u cjelosti onu divnu stranicu sv. Pisma, koju vam već neko doba tumačim. Iznenadila me opreka među idealom ocrtanim u tim stranicama, i zbiljom, koju sam susretao diljem svog mnogogodišnjega zvanja i među kršćanskim ženama.

Videći što je kazivao Duh Božji, Istina vječna, kakova bi morala biti ova plemenita stvorenja, koja je stvorio nježnom brigom, a za tako važno određenje; te videći, kakova su uistinu, onda ne mogu odoljeti dubokoj žalosti. Ne govorim sada o vremenima prije kršćanstva, kada je žena bila nedostojno ponižena, kada je đavao kao samo zato izašao, da sputa svojim okovima ova bijedna stvorenja, pa da ih surva u ponor, da uništi i kvari stvorove Božje. I poslije Krista, koji je sve obnovio i promijenio i poslije kako je na zemlji živjela ona sveta Djevica, žena čista i bez ljage, po kojoj su uzvišene sve žene, vrlo je tužna opreka, koju vidimo, gledajući kako je u Sv. Pismu ocrtana slika jake žene i kakove su one većim dijelom.

Priznajem, ako se pitam o rezultatu mog poslanstva kao svećenik, što sam učinio za ove duše, koje toliko ljubim, moram si odgovoriti: Ništa, doli da sam ih očuvao, da se baš sasvim ne izgube; eto to je sve! Istina, susrećemo kreposne žene i koje dobra djela tvore, ali naći u dušama ostvarenu onu namjeru Božju, u svoj ljepoti i opsegu, duša velikih, temeljito katoličkih, kako je to rijetko! Pa zar onda, da ne opetujemo s tugom one riječi Duha Svetoga: „Gdje ćemo naći ženu jaku?" Jaku razborom, jaku srcem, jaku značajem, jaku voljom; jaku u radu, u odanosti, jaku napokon u pravoj kreposti? O, da, dosta uzroka, da nas snađe tuga!

Teško je, vrlo teško postići veliku krepost. Ništa zato! Ja ipak ne ću prestati pokazivati vam, moje gospođe, ove sjajne vrhunce, i dovikivati vam svom revnošću, koju mi nadahnuje odana briga za

*

vaše duše: Hrabro, hrabro naprijed, upotrebite svu svoju snagu, da se milošću Božjom uspnete do gore!

Danas hoću da vam označim glavnu crtu ove kreposti, koja je osobito naznačena po Duhu Svetome na stranici Sv. Pisma, i u retku do kojega smo sada došli. Značajna crta u slici žene, koju sv. Pismo stavlja za uzor jest, moje gospođe, rad; rad cijeloga života, rad svakoga dana, rad svakoga sata. Da, jaka je žena, žena radina, hrabra, pažljiva, koja ima svagdje ruku i oči. Pažljivost njezina i energija pokazuje se osobito u uzgoju djece, upravljanju kuće i družine.

Da se o tome bolje uvjerimo, pročitajmo još jednom ove važne stihove:

„Ustaje prije dana, dijeli hranu svim ukućanima i posao služavkama".

„Ona je procijenila polje i kupila ga; zasadila je vinograd plodovima ruku svojih".

„Opasala se jakošću i ojačala ruku svoju".

„Ispitivala je svoj rad i vidje, da je dobar; svjetiljka njezina ne će utrnuti cijelu noć".

„Ona stavlja ruku na važne poslove, a prsti njeni hvataju vreteno".

„Ona otvara ruku svoju siromahu i pruža ju oskudnima".

„Varava je milovidnost, a tašta ljepota; žena, koja se boji Gospodina bit će hvaljena".

Izostavio sam neke stihove, a u navedenim govori se o radu, redu, brizi i gospodarstvu. Govori se o savjetu, nabožnosti, milosrđu, jednom riječju, rad ozbilan i koristan prevlađuje svagdje. Ja bih želio, to je valjada samo slabost, koja proizlazi iz ljubavi, što ju osjećam za tolike duše, želio bih, da bi glavno obilježje u Evanđelju hvaljene žene bilo milosrđe; ali tome nije tako. Neosporivo je, da žena mora biti milosrdna i to u ne maloj mjeri, o tome ću vam još potanje govoriti, ali konačno, milosrđe samo nije dostatno i ne rješava vas rada. Hvale je vrijedno i potrebno milosrđe, ali život treba ispuniti i radom. Ako je milosrđe stvar sporedna, ili ga iskazujete tek, da nečim vrijeme ispunite, nikada ne ćete biti žene jake, koje slavi Duh sveti.

Danas hoću da vas opomenem, da ne tratite vremena, da ne provodite uzaludan život i prazne dane. Svom usrdnošću preporučam vam: bavite se korisnim i ozbiljnim stvarima, satove vaše upotrebite za plodonosne poslove; jednom riječju radite. Dobro, dakle što je rad? Što zaprema on u vašemu životu? Što je u svijetu žena, koja radi? Ne ću zahtijevati više nego je potrebito, ne zabranjujem vam odmor, i rado vam sa sv. Pavlom velim: Radujte se, radujte se u Gospodinu, radujte se kako se dolikuje kršćanima, ali ne zaboravljajte da radost i zabave nijesu bitnost života. Bitnost života je rad svake ruke. Rad je temelj, na kojem se grade ostale kreposti, pa ako temelj nije valjan ili ako ga nema, kakova je onda zgrada?

Ne ću ništa spočitavati vašoj duši, ta ja ju pobliže ne poznajem kao ni život vaš, ali vam velim: ispitujte se pred Bogom i ispoređujte ima li u vašem životu ikoja crta, koja je slična ženi jakoj, čija je najljepša crta i najveća krepost — rad. Ja rekoh rad u svaki dan i svaki sat vašega života, jer ćete o svakom danu i času Bogu račun polagati. Ne velim, da ćete propasti zbog jednog sata ili dana, i opetujem, da ne smatram izgubljenim vremenom sate, koje sprovedete u odmoru i nedužnoj zabavi. Ali pomislite, koliko se vremena potrati u plandovanju, u beskorisnom poslu, što no se veli u tutanj! O takovim satovima polagat ćemo Bogu račun. Zar nije pisano u Evanđelju, da ćemo račun polagati i o svakoj nepotrebnoj riječi? Ili zar ne veli Evanđelje, da će beskoristan sluga biti bačen u oganj; ne veli se zli, već jednostavno beskoristan; dakle biti stvorenje beskorisno, znači zaslužiti kaznu.

Ta zar vam je Gospod udijelio plemenite sposobnosti, koje su u vama, inteligenciju, srce, volju, radinost, i iste prste na vašim rukama, sve to zar vam je dao zato, da po vama postaje neplodno, utrne i uništi se? Zar mislite, da je Bog hotio vrijeme gubiti stvarajući vas, i da vam ga je dao da ga samo tratite? Vrijeme, koje je pojedinoj odmjereno dragocjen je dar, ta vrijeme je život, a život nam je dan, da postignemo vječnost, da izvojštimo sretnu vječnost.

Raditi znači razvijati i korisno upotrebiti sve moći i sve sposobnosti naše inteligencije, srca, savjesti, radinosti, volje, a ja dodajem i vaših ruku, jer zašto da one ostanu nekorisne? U riječima Sv. Pisma, koje sada proučavamo, vidimo, kako sam Duh Sveti označuje rad vrlo važnim. Žena, o kojoj izriče takovu hvalu, žena je bogata, otmjena roda, muž joj sjedi u vijeću sa starješinama. Zašto dakle otmjene gospođe misle, da nije dostojno da se prihvate korisna rada? Rad žene donosi joj blagoslov. Ne umanjuje se otmjenost nijednim radom za vlastitu kuću, za siromahe, za Boga. Često sam preporučivao, ali na žalost rijetko onim uspjehom, kojim bih bio želio, ovo: imati brigu nad družinom, bditi nad cijelom kućom. I to je jedna od pohvala jake žene u sv. Pismu, ona se brine za družinu i nadzire kuću. Mnoge gospođe, mlade i otmjene, s kojima sam pretresao ekonomsko pitanje, i pitanje o upravljanju kuće, držale su za nemoguću moju želju, da se stave na čelo svoje kuće, da se ozbiljno bave svojim kućanstvom, da vode račun o primitku i izdatku, da se zanimaju i za poslove svoga supruga. O, koje taštine, nehaja i udobnosti! Ne mogu drugo kazati. Ovdje nema ni pravoga katoličkoga duha, ni kreposti. Na drugome mjestu sv. Pisma čitamo riječ Joba, patrijarke idumejskoga: „Čovjek stvoren je da radi a ptica da leti". Naše se sposobnosti usavršuju vježbom, a uništuju neradom. Oni, koji rade imadu prednost nad onima, koji ne rade.

Nemoguće je nešto postati bez rada i to rada redovitoga. O jakoj ženi veli sv. Pismo, da je ustajala prije dana, ali kako ju u tome slijediti, kada se lijega, kako je običaj, tako kasno u noći? Francesko društvo više ne zna ići na počinak, ni ustajati u pravo vrijeme. Više sam puta rekao, a i sada opetujem: narod, koji ide na počinak tek o ponoći, a ustaje tek oko osam ili deset sati, takav narod propada. Pa znadete li šta se zbiva? Oni, koji ustaju u pet sati jutrom i rade, postaju gospodari; oni pak, koji spavaju i ništa ne rade, propadaju, izrođuju se, ponižuju često na sramotan način. Rad je nepromjenljiv zakon naravi i društva, a sv. Pismo stavlja taj zakon i u život svrhunaravni kad veli: „Upotrebite silu, uniđite na uska vrata". Krepost i spasenje ne postizava se drugim uvjetima.

Neka o tome razmišljaju gospođe svijeta, čiji su dani tako slabo ispunjeni, koje vrijeme sprovode ne baveći se nego posjetima, razgovorom, čitanjem knjiga kojekakva sadržaja. Prolaze li ure života tako beskorisno, inteligencija, srce, da cijelo biće, okržljavi i propada.

I među kršćanskim ženama ima takovih, koje svijet doduše drži za pobožne, ali ne pravom, koje su pobožne samo naoko, a ne u dnu svoje duše, koje drže više do forme, negoli do stvari. To nije pobožnost, nije temeljita, te nije kao prava temeljita pobožnost prava pobožnost, nije temeljita, te nije kao prava temeljita pobožnost za dušu onaj sretni razvitak, iz kojega proizlazi divna plodnost djela i punina, a ne ispraznost života. Za nju ne vrijede one oštre riječi u Evanđelju o beskorisnom sluzi. U neradinu životu ni pobožnost nije sigurna, duša lako dođe i do velikoga pada. Pobožnost mora sve u duši čovječjoj uzdignuti i oplemeniti. To ona ne može biti u životu, gdje se gleda samo na vanjštinu, a zanemaruje duša.

Neka majke razmišljavaju o tome, i neka uvide kako je mekoputan i lijen život, te posao neplodnima i ništetnima stvarima oprečan onome, što mora biti njihova, doduše ne jedina, ali najglavnija zadaća života: uzgoj sinova i kćeri.

Što ste uradile za ozbiljan uzgoj svojih sinova? Što ste uradile, da im zapriječite pasti u zlo, ili u besposlicu, koja je izvor svega zla? Kako ste ih učile upotrebiti inteligenciju i srce? Kada idem pješke, što činim vrlo često, susrećem u našim ulicama[1] mnogo mladih ljudi, koji su vazda na pločnicima. Ne poznam ih, ili tek nuzgredno, ali sudeći po njihovoj eleganciji ... taštoj i ispraznoj, držim, da spadaju najboljemu društvu orleanskome. Što rade, kuda idu? U kakav beskorisni život su ugrezli? Znadem, da vama nije sve moguće, ali zar nijeste mogle predvidjeti i zapriječiti ovu besposlicu? Zar nijeste mogle, s malo odlučnosti, svesti u pravu kolotečinu, na put do kojeg velikog cilja, njihov život, tako isprazan i izvan svakoga dobra?

[1] U Orleans-u, gdje je Dupanloup držao ove konference.

Uzgoj vaših kćeri u glavnome je bolji, negoli uzgoj dječaka, i u pogledu moralnome i intelektualnome, osobito, ako su imale učitelje, koji su umjeli razviti im smisao za nauku i rad, ne samo za školu, već za život. Ipak opaža se, da mnoge kada se udadu, ne rade ništa. Zašto? Recite što vas volja, ali to je posljedica jedne pogrješke u uzgoju.

Možda nijeste sasvim iskorijenile zlo, to jest mekoputnost i taštinu; možda nijeste dosta pazile na najglavnije, naime na ozbiljan i pravi rad; možda ih nijeste učile razumijevanju dužnosti.

Znajte, da ne možete učiniti ništa bolje za vaše drage kćeri, nego da ih za rana priviknete ozbiljnome, radinome, uređenom životu, u kojemu vlada red i rad, a ne fantasije, mušice i frivolnosti, da postanu žene, koje zaslužuju onu veliku hvalu Duha Svetoga: „Žena jaka ... ona je kao lađa, koja plovi daleko po stvari potrebne, daleko je od nje mekoputnost, diže se za rana, dijeli hranu i posao slugama i služavkama. Svjetiljka njezina ne će utrnuti u noći, ruku svoju stavlja na teški posao; muž ju njezin i djeca opsipavaju hvalom".

Za sve ovo ne ište se neka neobična inteligencija, nikakav genij, već pravo, ozbiljno kršćansko mišljenje i dobra, jaka volja. Završujući, gotovo bih se ćutio prinukanim moliti vas za oproštenje zbog oštrih riječi, ali ja sam dužan kazivati vam istinu. Zanio sam se malko, ali vam nijesam ništa rekao, što nije u sv. Pismu; moja riječ miješajući se s onom sv. Pisma činila vam se možda oštrom. Molim sve, koje me slušaju, da gledaju na dno moje duše i vidjet će iskrenu odanost i ljubav za svoje duše. Ima i u riječi Božjoj uza svu snagu i neka slatkoća i milina, koja odjekuje u dnu srca.

Nadam se, da ćete po ovim riječima uvidjeti ozbiljan smjer svoga života, naučiti plodonosno sprovesti svoje dane; nadam se, da će vam te riječi ostaviti spasonosno svijetlo u duši. Čovjek mora biti za nešto dobar, za nešto koristan, to je svrha života, koju valja polučiti pošto poto, i uz najveću silu, ma slomilo se i srce. Život nije ništa, sreća nije ništa, veselje nije ništa; sve to prolazi, ništa nije stalno, neprestano, osim vječnosti i Boga.

POTREBA DNEVNOGA REDA.

Htio bih danas, moje gospođe, da moje riječi budu manje oštre, ali ne mogu promijeniti Sv. Pismo, a u njemu čitam riječ, koja sadržaje sve: „Bacite u skrajnu tamu nekorisnog slugu, nekorisnu služavku". Ma da stavim još veću oštrinu u svoj govor, nikada ne će doseći ozbiljnost spomenutih riječi.

Prije no prijeđem na stvari praktične, hoću da uzdignem duše vaše do visinâ velikih načela. Odlučio sam danas govoriti potanje o stvarima praktičnim. Moguće, da će u tim potankostima biti i malo suhoparnosti, vi ćete mi to oprostiti, jer ne ću nikada moći kazivati

vam stvari praktičnijih i korisnijih. A to i jest što bih želio postići s ovim konferencama: praktičnost, positivnost i resultate. Sve, što vam mogu savjetovati sadržavaju ove riječi: Imajte dnevni red. Evo mog velikog i glavnog savjeta. Ne razumijem ozbiljan, kršćanski život bez dnevnog reda. Bez dnevnog reda čovjek ne zna što će raditi, ni što će biti. Kad velim dnevni red, mislim napisan dnevni red, samo ono, što je napisano, ono vrijedi. Ono, što je napisano, ono zadržimo bolje u pameti.

Kakav bi bio taj dnevni red? Jasno je, da ne može biti za sve jednak; treba ga upriličiti svojim dužnostima i svome položaju. Ali svaka neka ga ima. Ne dajte, da vam satovi života teku sami o sebi, onako po prilici. Ima stvari, i to glavnih, koje svaki dan mora ovršiti svaka kršćanska žena. Nesreća je, i to ne rijetka, ne znati upravljati svojim životom.

Pogledajmo kako provode svoje dane većim dijelom žene, recimo u Parizu. Ustaju u osam, devet, kadikad i u deset sati. Što se može uraditi u jutro, ustavši tako kasno? Napisavši po koje pisamce, učinivši koji posjet, prođe popodne i dođe vrijeme objeda, za koji se, kako čujem na novo pravi toileta. Važne li stvari toileta! Obično se o toileti govori nekom nehajnošću, ali ja sam svaki put tužan, kad vidim, kakovu štetu ona nanosi duši. Sjećam se neke otmjene gospođe, plemenita duha i srca, koja se ćutjela prinukanom, na neobičan način, živjeti kršćanski. Sve moje savjete, izuzevši jedan, izvršivala je vjerno. Pitao sam ju jednog dana: „Koliko vremena treba za odijevanje?“ — „Pet četvrti sata u jutro, a tri četvrti prije objeda“, odgovori mi, „ne mogu u kraće vrijeme, to mi nije moguće.“ „Dakle dobro“, odgovorim joj, „nije moguće. Uredite si to kako možete, ja o tim stvarima ništa ne razumijem, ali posvetiti ovome siromašnome tijelu dnevice dva sata, to je odviše. Bog će od vas za to tražiti račun. Tako ne ćete postati velika kršćanka, kakove Bog voli.“ Izgubio sam je s vida, i sretoh se s njome poslije dvadeset godina. Onda mi reče: „Nijesam bila nevjerna svojim dužnostima, a ipak osjećam, da me nešto dijeli od dragoga Boga, te da On nije sa mnom zadovoljan.“ Ova dva sata, kojih se nije htjela odreći, tište njenu savjest. Da nastavimo: u šest je sati objed, a što se radi poslije, dok dođe doba počinku? Nekoliko se puta ubode iglom u koje vezivo, drži koja više manje frivolna konversacija, to je sve. I tako prođe obično dan i mnogim kršćankama.

Da vas očuvam te velike nesreće, toga žalosnoga gubitka vremena, te praznine vašega života, savjetujem vam, da imate ustanovljen dnevni red.

Glavna točka dnevnoga reda, koju držim upravo temeljnom, bila bi ura ustajanja i spavanja. Ustajte i idite spavati u točno određeni sat. To je glavno.

U koliko sati da ustajete i idete spavati? Jasno je, ako legnete u ponoći, da ne možete ustati rano. Uzmite za odmor potrebno vrijeme: šest sati, osam sati, koliko trebate, ali ustajte onda točno, budite vjerne svojoj odluci. Skratite i vrijeme za svoju toiletu. Nikada vam za to ne ću dozvoliti dva sata.

Kada ste odredile koliko sati ćete spavati, držite se toga točno. Čuvajte se svake mekoputnosti. Bog je u svojoj dobroti čovjeku dao san za odmor, ne smije se dakle zlorabiti. Čujte Fénelona: „Besposlena djevojka postat će lijena, a lijenost je mlitavost duše, i neiscrpivi izvor dosade. Ona se priuči spavati dulje nego je potrebno, a tim joj tijelo postane mekoputno i izvrženo raznoj pogibli“. Ne pogađajte se nikada s vašim jastukon, jer će uvijek on pobijediti.

Ali napokon, u koji sat valja ustati? Ne mogu ništa odrediti, samo vam velim: u pet sati, to je hvalevrijedno, u pet i po, vrlo dobro, u šest sati, to je za duše obične kreposti. Kasniji sat ne bih savjetovao.

Nedavno doživio sam veliku utjehu. Osoba, koju nijesam dvadeset godina vidio, nije žalila duga puta, da dođe do mene po neke savjete. Među ostalim osobito sam joj preporučivao rano ustajanje „Oh, ako je samo to, gospodine, s time sam sasvijem sporazumna.

Vi ne znate, kako je jedna vaša riječ uplivala na cio moj život. Sjećate li se jednog dana, meni bijaše tada četrnaest godina, vi se šetaste sa mojom majkom na obali riječice u našem perivoju? Ja iđah naprijed s mojim bratom, i čula sam ove riječi: „Glavno je, gospođo, da ustajete u točno određen sat i to rano. Obećajem spasenje onim osobama, koje ustaju u pet sati.“ Ove me se riječi kosnule, nijesam ih nikako mogla zaboraviti, i postale su mojim pravilom. Ustajem u pet sati u ljetu, a u pet i po u zimi, i osjećam se izvrsno.“ Evo, koju energiju i koju korist dala je jedna jedina riječ cijelome životu.

Poslije ustajanja dolazi molitva, i to usmena i klečeći. To svakako činite, ali ja bih još želio, da i duhovno čitanje bude u određeni sat na dnevnome redu. Čitati i to olovkom u ruci, da ubilježite sve, što se vas osobito doima, kao i one zrake svijetla, koje vam Bog pri tome šalje. Nema ništa dragocjenijeg nego ove napisane refleksije, pisane u tišini i prisutnosti Božjoj. Čitamo ih kasnije čudeći se nadahnućima, koje nam Bog kod takova čitanja šalje. One vrijede više, nego knjiga razmatranja sama, jer te misli, ta čuvstva pišu se, rekao bih, po kazivanju Božjem. Ima li žene, koja ma bila i te kako zaokupljena, ne bi mogla naći ujutro nekoliko časaka da ih posveti svojoj duši i Bogu. Savjetujem za to samo četvrt sata majkama obitelji, koje su vrlo zaokupljene; pol sata bilo bi bolje, ako to vrijeme dopušta; cijeli sat samo za one, kojima to duhovni vođ naročito savjetuje.

Važno je dobro izabrati knjige za duhovno čitanje. Čuvajte se knjiga modernih, koje su većim dijelom bez sadržaja i učenosti, te govore na smiješan način o pobožnosti i našim dužnostima, a ne daju nikakovu hranu, zdravu i solidnu, ni duši ni srcu. Dajem prednost iskušanim i poznatim i od sigurna autora. Vaši će vam duhovni vođi u tome moći savjetovati, stoga se ja ograničujem da vam samo neke preporučim: Sv. Franjo Saleški, Bourdaloue, Bossuet, Fénelon, Baudrant. Ne propustite dana, da ne čitate koju stranicu iz knjige: „Nasljeduj Krista". To je knjiga, koja se može opetovano čitati, uvijek ostaje nova, zanimiva.

Uvjeren sam, kada bi kršćanske žene svojoj duši svaki dan pružale ovaku duševnu hranu, da ne bi bilo toliko mlitave pobožnosti i bez svake snage.

Ne čitajte nikake knjige bez ozbiljna i dobra izbora. Ne čitajte knjige slabe vrijednosti. Želio bih da čitate samo ono što je izvrsno.

Poslije razmatranja bila bi na redu sv. Misa, ako je ikako moguće svaki dan, osobito u Adventu i Korizmi. U gradovima je u tome pogledu lagIje, nego na selu. Ako vam nije moguće svaki dan pribivati sv. Misi, odaberite bar nekoje dane, na primjer četvrtkom na čast presv. Sakramenta, ili u petak, koji je posvećen uspomeni Muke Gospodinove, ili u subotu na čast Majci Božjoj.

Poslije podne neka vam kratak pohod Gospodina u presv. Sakramentu bude draga dužnost. Potraživši Gospodina u njegovoj samoći na oltarima, zadobit ćete mnogu zaslugu i mnogu utjehu. Upravite vaše šetnje mimo koje crkve, i uniđite da mu se časak klanjate. Ne ćete iz crkve izići bez blagoslova dragog Spasitelja.

Za poslije podne naročito zahtijevam opet duhovno čitanje, ali ne iz knjige, iz koje čitate ujutro, ona može biti laganijega sadržaja. Jutarnji su časi za duboko razmatranje. Poslije podne će čitanje lagljega sadržaja imati više privlačivosti i čara. A za to čitanje preporučio bih vam životopise velikih svetaca i svetica. Ne one, koji u kratko samo spominju život sveca. Takovi su životopisi u svojoj kratkoći često vrlo suhoparni. Čitajte one lijepe, talentom i ljubavlju pisane biografije, koje vam posvema pokazuju dušu svečevu. Nabrojit ću vam nekoje, koje je uistinu vrijedno i korisno čitati. Život svetog Vinka Paulskoga od Abelly-a; M. Hamonov život sv. Franje Saleškoga; Bougandov život sv. Ivane de Chantal, Montalembertov život sv. Dominika, Chavinov život sv. Franje Asiškoga, i život sv. Terezije pisan od nje same.

Preporučio bih vam također životopise nekojih velikih duša, koji su isto tako korisni, kao i životopisi svetaca.

Čitanje takovih životopisa zanimivo je, jači nas i krijepi. Čitajući o kojoj velikoj duši, naša duša dolazi rekao bih u saobraćaj s njome i uzdiže ju nad obične polovičnosti, a mi se nehotice ćutimo ponukani da ju kušamo slijediti, ma bilo u čemu.

Ne svršite dana, a da ne izmolite krunicu, barem koju deseticu. Nema kršćanske majke, koja ne osjeća potrebu, da u svojoj ruci, da tako reknem, ne drži ruku svete Djevice. Kršćanska majka neka se sjeća, da casteći sv. Djevicu ovom molitvom, i prebirući zrnca krunice priziva zaštitu Marijinu za se i svoju djecu.

Zahtijevam napokon večernju molitvu kao i jutarnju, i to ako je ikako moguće zajedno s cijelom obitelju. To je ne samo lijepo, već ta zajednička molitva uzdiže i posvećuje kršćansku obitelj.

Sve ovdje navedeno mora imati mjesta uvijek u dnevnome redu svake od vas, jer po njemu ne će nijedan od naših dana neplodan i prazan proći u vječnost.

Ispovijed i Pričest ne smije biti zaboravljena u dnevnome redu kršćanske obitelji. Koliko puta, to će vam odrediti duhovni otac. Ja se ne ustručavam reći, da majka, koja uzgaja djecu, treba da daje dobar primjer, mora najmanje jednom u mjesecu primati sv. sakramente. Svakih četrnaest dana bilo bi bolje, a najbolje[1] svakih osam dana. Dane, koje s duhovnim ocem ustanovite za sv. Pričest, držite vjerno, i ne dajte se ispraznim razlozima, koje često od mlitavosti dolaze, odvratiti. Vjernost k sv. Pričesti preporučavao sam uvijek dušama, da ih uzdržim u revnosti.

Preporučujem vam također da svetkujete nedjelju pribivajući sv. Misi, a i drugim obredima, ako je moguće. Za obrede velim, ako je moguće, jer treba imati vremena za svoju obitelj, treba podržavati svezu obiteljsku. Sve, što uzdržaje i budi ovu svezu, sve to činite, sakupite često obitelj oko sebe, nastojte, da dom vaš bude ugodno boravište vašim sinovima, da ne traže zabave i rastresenja izvan kuće, daleko od vaših očiju. Veli se doduše, da se mladi ljudi među sobom sastaju. Nema ništa gorega. Ako nije s njima majka, nestaje respekta, onda si dozvoljavaju slobodne, nedolične razgovore. Ne dozvoljavajte ovakove sastanke, ali takovim načinom, da ne osjete napast za neposlušnost. Ne volim ništa što udaljuje od obitelji, od srca materina. Ima toliko žalosnih zabluda mladeži, a osobito ako se udalji od majke, ako bježi od njezinih očiju, da sprovodi dane ne znam gdje i kako. Što će dakle od nje biti? Ne, toga ne dopuštajte, pokažite svoju čvrstu odlučnu volju, i ne zaboravljajte nikada na svoj materinski autoritet.

Svetkujte osobito također Advenat i Korizmu, zatim Marijin mjesec svibanj i oktave Duhova i Tijelova.

[1] Da pisac živi u naše vrijeme, rekao bi po mogućnosti svaki dan, jer kako je poznato, Papa je Pio X. god. 1905. izdao dekret, kojim se preporuča česta, svakidašnja sveta Pričest. Opaska uredn.

Prisvojite si također lijepi običaj, obdržavati svake godine duhovne vježbe. To je potrebno, da uvidite kako stojite s Bogom, da li napredujete ili nazadujete u velikom djelu svog posvećenja. Dajte u tome dobar primjer svome suprugu i sinovima. Nukajte i njih da obavljaju duhovne vježbe.

Završujem. Sve što vam rekoh vrlo je lako i jednostavno, a vrlo korisno. Činite to, stupajući na svojoj stazi, ne uvodeći u svoj život ništa neobična. Ovako ćete sticati lijepih zasluga, koje će se danomice umnažati. Ne ustručavam se reći vam, da si tako osiguravate ustrajnost i spasenje.

Nije dosta sve ove odluke imati na papiru, izvršujte ih i to vjerno. Opetujem, da je to vrlo lako, treba samo htjeti. Ne kazujte, da nijeste gospodarice svog vremena, da vam to nuźni poslovi ne dozvoljuju. Znadem, ali glavno, o čemu govorim jest upravo to, da posao, odmor i zabave idu po određenom redu. Vi možete mnogo, samo ako hoćete! Ako hoćete dobro, lijepo, dostojno, veliko, kako htjedoste dosta često nevrijedno. Ako misao na Boga i vječnost obuzme srce vaše, ni suprug, ni sin ne će vas odvratiti od vašeg uvjerenja! Treba bez dvojbe čvrste volje da se čovjek priuči po ustanovljenome redu obavljati svaki posao u svoje vrijeme, treba zato i naprezanja i žrtava, treba podnijeti katkada i ruganje i poniženje; treba moliti u tišini kao sv. Monika, biti kadikad i tugom obuzet. Ali to je točnost kršćanske kreposti. Zar vas raspelo ne uči što su borba i bol? Sjećajte se divne riječi sv. Pisma: Kraljevstvo nebesko silu trpi, samo oni, koji silu upotrebe zadobiju ga".

Prevela *Herma Kürschner.*

KAD JE JASMIN MIRIO . . .

I.

Baš ne znam kadno je bilo — večer se spustila lako,
Jasmin je mirio b'jeli. Vjetrić je milovo cv'jeće
Mirisno, l'jepo i milo. Stara se ljuljala lipa
Od tihog milja i sreće.

II.

A trošnoj po klupi čudno, drhtalo lunino sv'jetlo
I jasmin drhtao sjetno — tad suza milila sjajna,
Suza čeznuća i želje za nečim dalekim, čarnim . . .
Ah, suza draga i tajna! . . .

III.

I moja čeznula duša uz pjesmu slavulja nježnu
I b'jelo ljubila cv'jeće . . . Milujuć jasmina hvoje,
Sretno je drhtalo srce . . . To b'jehu najljepše sanje,
To zlatno biserje moje.

IV.

I sada spušta se večer baš ista, otajna, draga,
Al' jasmin ne miri b'jeli, moje da razblaži grudi,
To je tamo daleko — prošlo ko biserni snovi . . .
A srce za tim mi žudi! . . .

Milka Rožić.

I ON JE POSTAO ZBILJA VRHOVNI PREDSJEDNIK.

Barun Artur Rudež sjedi u staroj ponošenoj spavaćoj haljini uz ognjište. Ma da je sve u sobi čisto, ipak viri iz svakoga kuta siromaštvo. To se vidi osobito na poblijeđelim tapetama i zastorima, uopće svuda. Bijeda, koja se nastani prečesto u propalim odličnim obiteljima utisnula je i ovdje svoj biljeg na svakom predmetu. Dok je on to sve promatrao, pokuca neko lagano na vrata. — „Unutra!" — odazove se barun. Niska gospođa starijim izgorjelim obrazom stupi u sobu s listom u ruci.

„Milostivi gospodine", reče, „ovo je donijela stanodavka. List je iz prijestolnice od ministarstva nutarnjih posala".

„Aha!" reče barun. „Već znam njegov sadržaj. Nijesam se prevario", primijeti, pročitavši list, „Bernhoff, tajnik ministarstva reče mi, neka dadem odmah u tisak moje djelo, tada će biti primljeno. Stare pripovijesti! Tisak djela stajat će najmanje 3000 kruna, a mi nemamo ni 3000 filira u kući".

„Imat ćemo ih na prvoga, milostivi gospodine, naime od najamnika mojega mujarića. Hoće li biti dosta?"

„Draga Marijano, tvojih 3000 filira nije dovoljno ni za papir, a mi trebamo nešto i za svakdanji kruh, ta to nam je sve imanje naše. Ovaj mali dohodak čuva nas jedva, da ne umiremo od glada, — strašno! Ja barun Artur Rudež, živim od dohotka moje službenice. — Užasno!"

Što, gospodine barune! Zar nije mene vaša gospođa majka pobrala na ulici, gdje bi bila morala posve zapuštena umrijeti; nije li me ona othranila i uzgojila? Od onoga, što je ona meni dala, vraćam ja vama samo najmanji dio. O, da mogu barem više učiniti!

Srce me boli, gledajući kako starite i ginete u oskudici i siromaštvu. A u budućnosti što vas tek čeka!"

„Jest, tako je. Od svih 40.000 kruna, što mi je ostavio moj otac, nije skoro ništa ostalo... A k tome imamo na žalost još prešne dugove... Ovo kukavno pokućstvo zajedno s mojim knjigama vrijedi jedva 2000 kruna. Rasprodat ću sve, da mogu namiriti dugove, a onda idimo u tvoju kuću na ladanje".

„Što u onu kolibu? Vi, milostivi gospodine barune, koje ga su na krštenje vozili u krasnoj kočiji!"

„Tome je toliko vremena, da se niti ne sjećam više. Tko nema dvora stanuje u kolibi".

„Zar vam je to svejedno? Sad vam je 40 godina, a čitavu vašu mladost sproveli ste u najvećem oskudijevanju. Da ste i vi s vašim imutkom trgovali, kao što sada svijet radi, mogli biste udobno živjeti."

„Nosi se s tvojim trgovanjem, ti znadeš, da se to ne slaže s mojim načelima".

„S vašim načelima, gospodine barune, umire se od glada, dok načela drugih..."

„Zato služe, da se obogate, htjela si kazati Marijano? Volim živjeti u siromaštvu, nego nepoštenim načinom steći bogatstvo i čast"

„Jest, gospodine barune, poznam ljude niskog porijetla, gdje se obogaćuju, samo vi propadate. Pogledam li samo ovog Šketa! Služio je u vašoj očinskoj kući i njegovi su živjeli od dobročinstva vaših roditelja. Sada je bogat i ugledan, dok ste vi siromašan i ponižen".

„O, Marijano! Taj naliči na parcova, koji kopa po blatu. Pa kakav je prostak! Sjećat ću se dugo, kako me je primio, kad sam ga nedavna posjetio. Žalim, što sam se obratio na toga tvrdicu".

„Zar ste zbilja bili kod njega?"

„Dašto!"

„O, zašto ste išli onamo?"

„Jer je moja obitelj njemu toliko dobra učinila, pa sam mislio, da imam neko pravo zamoliti od njega jednu uslugu?"

„Uslugu? Gospodine barune, a kakvu uslugu?"

„Molio sam ga, da mi uzajmi 3000 kruna za tisak moga djela".

„A, zar vam je uskratio ovu svotu?"

„Jest, i pošteno me iskefao".

„Ništarija jedna! Što vam je rekô?"

„Kazao je, da ne pojmi, kako se usuđujem takova šta moliti Svoje imanje stekao si je radom i marljivošću, da, rekao je i svojim razborom, ali ne zato, da ga potroše besposlice propalih plemića. Nijesam htio ništa odgovoriti, nego sam se brzo udaljio. Marijano, imaš li što za zajutrak?"

„Imam".

Barun otide u blagovaonicu. Sunčani traci rasvijetlili su sobu, pa se je to jasnije vidjelo, kako je i tu sve trošno. Čaša mrzloga mlijeka i komad crnoga kruha bio je zajutrak baruna. On to mirno potroši, a Marijana ga je postrance promatrala i otrla potajno suze. Pogleda svoga gospodara i odijelo mu, pa strese glavom, kao da hoće reći: „Trebalo bi bolji zajutrak i toplije odijelo".

Sva rastužena ostavi sobu i pođe u kuhinju, da joj odlane srcu. „Siromašni gospodin", uzdahne, „tako dobar, obrazovan i učen, a neka stanuje u bijednoj kolibi! Ali on si ne zna pomoći. Da sam ja na njegovom mjestu prometala bi se, kako i drugi čine, koji se izvukli iz bijede i obogatili, a da se ne znade kako. Živu dobro, jedu iz srebrenih posuda, sve im se klanja i ulagiva i ide im sve po sreći. Da nemam vjere, bila bi kadra sve učiniti! — Sutra ću ipak pokušati da dobijem na dug kod mesara barem komad govedine i štogod kod sitničara. O, ti nesretni trgovci, ti škrtice! Dat ćete mi već što trebam!"

Slijedeći dan otide Marijana u čaršiju. Kod mesara bilo je već sve puno. Čedno zamoli kilu mesa. Mesar se učini, kao da je ne čuje; zato se obrati na pomoćnika, ali i ovaj joj ne odgovori. Čekala je čitav sat. Približi se blagajni, kod koje je sjedila supruga mesarova i zapita: „Zar ja ne ću danas dobiti mesa? Čekam već čitav sat".

„Odmah, strpite se malo! Čujte Marijano, što znači onaj list, što je poslan od ministarstva na vašeg baruna?"

„Sve po gradu o tom govori", reče druga gospođa „misli se, da ministarstvo šalje barunu novčanu pomoć. Marijano, to vi morate znati?"

„Ne običajem pregledavati, još manje otvarati listove moga gospodara" resko odreže Marijana.

„Da, ne ćete reći; ali vi znadete sigurno, što je u listu", odvrati gospođa uvrijeđeno i udalji se. A Marijana se postavi u kut i čeka dok dođe red na nju, ali uzalud.

Opet dođe k njoj neka kuharica i zapita: „Zar je istina, da je dobio gospodin barun list od ministarstva?"

„Marijana ne će ništa da kaže", reče mesarova žena. „Ljudi, koji ništa nemaju učine iz čegagod tajnu".

„Naložite da mi se dade meso, pa da idem; dodijalo mi već ovo radoznalo ispitivanje", zamrmlja Marijana.

„Čekajte! Moj suprug dvori svoje mušterije!"

„Pa, zar nijesam i ja vaša mušterija?"

„Ne kažem baš da nijeste, ali budite pravedni, vi ste slabi platac".

„Još ništa nijeste izgubili kod mene, a dadete i drugima mnogo više na vjeru, nego meni".

„Dakako! Ali to su ljudi, od kojih se je čemu nadati".

Marijana htjede na to pošteno odbrusiti, ali u to dođe neka kuharica kao bura sva zasopljena i zaviče: „Brzo, brzo, kilu janjetine, govedine i telećih moždana".

„Zašto ova žurba?" upita gazdarica. „Što je danas kod gospodina bilježnika, zar svečani objed?"

„Vladin tajnik objedovat će kod nas. Jučer je dobio dva velika lista od ministarstva; misli se, da jedan sadržaje imenovanje novoga vrhovnoga vladinog predsjednika, a taj da će biti neko iz našega grada"

„A drugi list?" zapita ova.

„To ne znam".

„A ja znadem", proslijedi mesarica, „bio je na gospodina baruna Rudeža".

„List od ministra!" začudi se kuharica.

„Jest od ministra. Zar ne znate, čitav grad govori o tome".

„Što bi moglo biti u njem? Marijano, kaži nam!"

„Pitajte gospodina baruna, možda će vam kazati, ja — nijesam tako znatiželjna".

„O, sigurno se radi o kakvoj učenoj raspravi", reče kuharica posprdno, dok je polagala meso u košaru.

Otiđe. Marijanu pak obuze bijesna misao. Približi se mesarici i šapne joj: „Obećajete li, da ćete šutjeti, saopćit ću vam tajnu u velikom listu".

„Poštenja mi moga, ne ću progovoriti o tome ni riječi".

„Onda čujte: Gospodin barun je imenovan ovdješnjim vrhovnim predsjednikom vlade. Ali šutite, ovo ne smije još nitko znati".

„Što to kažete!" usklikne gospođa začuđeno. „Zanimive li novosti! Vrlo mi je drago, boljega ne bi mogli izabrati. Tako pošten, učen i otmjen muž! Znate li Marijano, da je bio već nekoć jedan iz njegove obitelji vrhovni predsjednik ove pokrajine?"

„Razumije se da znadem".

„Ne ćete ipak zato ostaviti nas svoje stare mušterije gospodično Marijano? Ne ćemo ni mi na vas zaboraviti; reći ću odmah suprugu"

„Andro! Andro!" zovne svoga muža, „ali čuj!"

„On misleći, da ga hoće njegova žena prisiliti, da dade meso na vjeresiju, pričini se gluh.

„Ali čuj! Dođi ovamo!" pozove glasnije. „Ne radi se o mesu".

Pozvani se približi zlovoljnim licem.

„Slušaj, barun Rudež imenovan je vrhovnim predsjednikom vlade. To je pisano u onom velikom listu od ministarstva, znaš?"

„Tako!"

„Da, da, tako jest, kako ti kažem".

„Tako, tako; gospodična Marijano, vi ćete me svakako zadržati za mušteriju barunovu. Zaslužili smo to", reče mesar.

„No, no, malo ste već svoje glave, kad vas se moli na vjeresiju".

„O! Znate . . jer . . . no valja i trgovcima plaćati . . . to je bilo sve samo na oči, a uistinu štujem u velike gospodina baruna. Tako dobar muž iz stare, odlične obitelji!"

„Baš onako kazala sam i ja Marijani", potvrdi žena; „zar nijesam uvijek rekla, da gospodin barun mora jedamput doći do časti".

„Zahtijevali ste govedinu", nagovori je mesar opet. Samo zato nijesam vas odmah podvorio, jer sam vidio, da razgovarate s mojom suprugom. Što želite još osim toga? Lijepe teletine? Eno baš ovdje izvrstan komad. — Dvije kile i deset dekagrama", kazuje ženi, dok je nalagao meso u košaru.

„Ali, . . ." branila se Marijana.

„Uzmite samo. uzmite, komadi su vrlo lijepi. Moj naklon, gospodinu barunu". — I gospođa odzdravi Marijani prijaznim smiješkom, dok je odilazila s napunjenom košarom. — Iz mesnice uputi se u sitničariju.

„O, gle, gle!" usklikne trgovac videći Marijanu, kako je došla nekako dobro raspoložena. „Zar hoćete zbijati sa mnom šalu? Već sam poslao četiri puta saldirani račun, a dobio sam ga opet natrag. Ako se ne može sitničaru platiti, ne uzima se niti stvari od njega".

Jadna Marijana ponikne postiđena, no u čas se sjeti, približi se trgovcu i reče odriješito: „Je ste li vi dobavljač vrhovnog predsjednika?"

„Nijesam", odvrati ovaj zlovoljno.

„Ja vam mogu, ako hoćete njegovu mušteriju pribaviti".

„Vi, zar? —"

„Jest mogu, ako hoću".

„Kako?"

„Jer je moj gospodar, gospodin barun Rudež, imenovan za vrhovnog predsjednika vlade. Ali ne kazujte nikomu, jer inače mogu ja izgubiti svoju službu".

„Zar! Vaš gospodin postao je vrhovni predsjednik?"

„Tiho, tiho, to će se objaviti tek za osam dana".

„A . . ., dakle zato je dobio onaj veliki list od vlade?"

„Dakako".

„Ah, ova novost! Posve sam iznenađen. Nemojte kazati barunu, da sam mu poslao račun. Znate gospodično Marijano, samo sam bio malo zlovoljan".

„Ne ću ništa reći, to neka ostane među nama".

„Hvala lijepa! Evo vam iz zahvalnosti kilu čokolade na dar".

„Hvala, ne primam ništa".

„Ali ipak, ovaki maleni darovi podržavaju prijateljstvo. Čime mogu služiti? Sladora, kave, likera?"

„Molim samo kilu sladora i litru žeste; danas ništa drugo“.

„Što, samo kilu sladora, vi se šalite. Poslat ću vam malu glavu od deset kila sladora, ulja, kave i žeste. Zar ne, tako? I bocu finoga konjaka ... Sve ovo bit će prije u vašoj kuhinji, nego vi“.

„Marijana otiđe smijući se u sebi i pomisli: „Licemjeri ... Do prvoga, dok dobijem najamninu, imat ću za sada dosta. Onda ću vam platiti sve“.

Došavši kući susretne na pragu stanodavku, koja je prezirno pogleda. To rasrdi Marijanu; približi se čedno k njoj i reče: „Vrata od barunove sobe ne zatvaraju dobro, prosim ne bi li pozvali stolara, da popravi“.

„Dakako, baš za onakvog stanara, koji tako točno plaća, kao gospodin barun“.

„Gospođo, gospodin barun platio je uvijek točno, dok je mogao“.

„To je isprazni izgovor; a time ne može se platiti porez za kuću i majstore za popravke“.

„Strpite se samo još malo, prvoga ću dobiti najamninu, pa ću vam nešto otplatiti“.

„A ostalo? Nikad!“

„Hoću, hoću, samo se malo strpite. Pomislite da dobivamo samo 60 kruna mjesečno za sve“.

„Što, zar toliko potrošite i još vam nije dosta, da još dugove pravite! Zbilja su ti propali plemići svi jednaki. To nije čist posô. Tu mora da je nešto po srijedi“.

„Te primjedbe bocnule Marijanu i ona će: „U ostalom se niti ne isplati popravljati vrata, jer ćemo onako naskoro ostaviti vašu ružnu kuću“.

„Da, ali ne prije, dok sve ne isplatite“.

„To se razumije“.

„A kudą selite, ako smijem pitati? Koja palača będe dosta lijepa, da se u njoj nastani gospodin barun sa svojom kuharicom?“

„No kad bi bila to predsjednička zgrada?“

„Predsjednička zgrada? Zar ste sasvim poludili?“

„O, poludila! Zar nijeste vidjeli veliki list, što ga je donio barunu predsjednički sluga?“

„Dakako da sam vidjela, pa što je s njime?“

„Ne ću puno govoriti, čujte samo to: Gospodin barun Rudež je imenovan za vrhovnog predsjednika vlade, namjesto gospodina Malia, koji će biti premješten“.

„Je li to moguće?“

„Dakako da je; ne samo moguće, nego istina. Ali ne govorite o tome, neka ostane tajno, dok se imenovanje službeno ne proglasi. Mogao bi moj gospodin misliti, da otvaram njegove listove, pa bi mogla izgubiti službu“.

„Budite bez brige, čisto sam iznenađena s ove novosti. Draga Marijano, zar ne, da ne ćete kazati gospodinu barunu, da sam već par puta zahtijevala stanarinu?“

„Ne ću mu ništa reći“.

„Znajte, ako vi njemu to kažete, onda ću i ja njemu kazati, da vi znadete sadržaj njegovih listova“, zaprijeti stanodavka.

Dok je Marijana išla uz stube mrmljala je: „Hulje, ti, koji iz ništa postaju nešta sad kad ste se obogatili, zaboravili ste na oskudicu“.

„Ne bi dugo, eto ti sitničarovoga sluge s košarom: šećera, žeste, kave, ulja i više boca konjaka. Odloži košaru i otiđe odmah. Marijana gledala začuđeno za njim.

„Malo me je ipak strah“, reče sama sebi, „čekat će prilično, dok ja to sve isplatim. Nijesam pravo učinila, što sam izrekla takovu bajku. Ti lakomci i škrtice, tako su mi lako povjerovali, bit će neprilika. Kad bi to gospodin barun saznao, ne znam što bi rekao i učinio“.

Pripravi dobru večeru. Barun se začudio i usklikne: „Marijano, otkuda ta obilata večera, čitava gozba?“

„Dobila sam novac, što mi je bila dužna moja prijateljica, pa sam mogla nešto boljega nabaviti i pripraviti“.

„O, koliko je već prošlo vremena, da nijesam vidio pečenke na svome stolu ... Kako je to dobro“.

„Marijana donese još čašu konjaka s primjedbom, da je i ovo već prije platila. — Dobra večera udovoljila je baruna i pjevajući pođe u radionicu, kad pozvoni na vratima.

„Tko sad dolazi?“ upita Marijanu.

„Možda listonoša“, reče ona i otiđe otvoriti, te dovede unutra Šketa, koji prijazno se smiješeći uniđe.

„Gospodine barune“, poče ovaj, „dolazim malo kasno, ali mislim da dobre vijesti uvijek dobro dođu“.

„Što mi imate kazati?“ reče barun hladno i ravnodušno, te mu ponudi stolac.

„Pred nekoliko dana, kad ste me vi, gospodine barune, došli moliti, da vam uzajmim 3000 kruna, primio sam vas neprijazno; šta ćete, čovjek koji puta u naglosti nešto učini, što inače ne bi“.

„Jest, to je istina; moja obitelj nije s vama nikad neprijazno postupala“.

„Znam! Tako je! Bio sam samo zato tako zlo raspoložen, jer vam nijesam onda mogao ovu svotu uzajmiti. Ali jučer vratio mi je neki trgovac veliku svotu, koju sam već izgubljenom smatrao. Pomislio sam odmah: ovu ćeš svotu odnijeti još večeras gospodinu barunu, neka vidi, da je bila samo nemogućnost kriva, što sam mu onda uskratio.“

*

„Danas ne mogu ponude više primiti, premislio sam si . . .“

„Ne sramotite me, gospodine barune, svojim ustručavanjem; 3.000 kruna, koje ste trebali prošli tjedan, doći će vam sigurno i sad dobro,“ reče Šket i odbroji na stol dukate, a barun gledao je zapanjeno. „Evo, gospodine barune, 3.000 kruna. Trebate li više? Dat ću vam još 1.000 kruna.“

„Hvala, gospodine Škete! Ova svota je dostatna; napisat ću vam obveznicu, a za šest mjeseci, dobit ćete novac zajedno sa kamatima natrag.“

„Podnipošto kamata! Novac, koji se dade na kamate, ne vrijedi kao usluga. Ovom prilikom mogu vam barem donekle zahvaliti za ono, što je vaša obitelj učinila meni.“

Barun napiše jednostavnu priznanicu vrhu primitka te svote i uruči je Šketu, na što se ovaj uz mnogo naklona udalji. Jedva što je otišao, dođe Marijana u sobu.

„Evo gledaj!“ reče barun, „I vidi, kako krivo sudiš ljude.“

„Otkuda vam toliko zlata?“ začuđeno će Marijana.

„Šket mi je ponudio za nakladu moga djela. Nije li to lijepo od njega?“

„Znade on zašto to,“ promrmlja Marijana za se. „Milostivi gospodine, što ćete sad raditi s novcem?“

„Otputovat ću najprije u prijestolnicu, da se dogovorim s tiskarom.“

„Kada putujete?“

„Za par dana.“

Ovaj čas pozvoni opet zvonce na vratima. „Moja se novost već dobro raširila,“ reče sama sebi, „bojim se zbilja kakove neprilike. Ali je svijet lakovjeran!“

„Pogledaj tko je! Nije li što važna raspravi sama i otpravi!“

Marijana pogleda i najavi stanodavku, koja želi govoriti s barunom.

Ova uniđe. „Dobro jutro, gospođo Holer!“ pozdravi je barun „Dobro ste došli, baš sam se uputio k vama.“

„Koja čast! Baš smo danas žalili sa suprugom, što ne dođe gospodin barun nikad k nama.“

„Istina! Istina! Ali danas ću platiti najam. Imate potvrdu kod sebe? Možemo odmah stvar ovdje urediti.“

„Tà nijesam došla radi ove malenkosti, gospodine barune, samo sam htjela kazati, da će stolar doći popraviti vrata; Marijana se potužila, da se dobro ne zatvaraju.“

„Uistinu, nešto manjka,“ opazi barun. „Kad ste se već k meni potrudili, platit ću vam odmah i dug . . .“

„Podnipošto, gospodine barune! Danas ne ću novca.“

„Moram otputovati, zato hoću prije urediti svoje stvari, ako mi se što na putu dogodi, da ne bude iza mene nereda.“

„A ja nipošto ne primam novca prije vašeg putovanja. Gospodin, kao što ste vi, gospodine barune, plaća kada mu se hoće.“

„Ali ja . . .“

„Ni riječi više, gospodine barune, nemojte me vrijeđati. Još ćete misliti, da sam amo došla iz sebičnosti. Molim vas, vjerujte mi, da sam vam na svaku uslugu pripravna.“

Kad je otišla, pozove barun Marijanu. „Čuj Marijano, i opet jedna osoba, koju si površno sudila. Ne vjeruj svome sudu i obuzdavaj svoj jezik.“

„Da, da,“ potvrdi ova, „kamo sreće, da sam ga barem jutros posve odgrizla.“

„Zašto danas, a ne jučer?“

„Ah tako se kaže. A zašto ne putujete sutra, gospodine barune?“

„Zašto želiš, da što prije otiđem?“

„Ima li čovjek što obaviti, neka ne odgađa. Ako pođete sutra jutarnjim vlakom, stignut ćete u četiri sata poslije podne u prijestolnicu, možete otpočinuti, a drugi dan obaviti vaše poslove.“

„Imaš pravo. Pripravi mi sve, što trebam; sutra odlazim.“

Barun se spremi na put pun nade u dobar uspjeh. — Marijani je odlanulo, kad je otputovao njezin gospodar. Zlobna šala, kojom je htjela nasamariti svoje sebične i tvrde trgovce, vodila ju je mučnim putom. Radila je marljivo u kući i oko kuće, te hvalila Bogu, što je otputovao barun, nadajući se da će za njegove odsutnosti prestati kolanje te njezine laži. Spremi se na svoj majur, da najamniku naloži, neka bi joj najamninu poslao točno na određeni dan, jer nužno treba; ali eto, netko pozvoni na vratima, da se sve streslo. — „Što je sad opet?“ promrmlja i pođe da otvori.

Elegantnog gospodina u službenom odijelu nađe na vratima. Bio je vladin tajnik.

„Je li gospodin barun kod kuće?“ upita.

„Otputovao je u prijestolnicu,“ odvrati Marijana neprijazno.

„Možete mi dati njegov naslov. Tad mu moram pisati. Znajte, da je gospodin barun imenovan vrhovnim predsjednikom!“

„Nije istina!“ srdito će Marijana.

„Šta vi znadete, ta čitav grad govori o tome.“

„To je isprazno brbljanje,“ tvrdila je Marijana.

Tajnik je mislio, Marijana se boji da je barun, kao vrhovni predsjednik ne bude možda više zadržao u svojoj službi, pa samo zato taji stvar. Zato nije uvažio njezine riječi, nego ponovno zamoli, da mu kaže barunov naslov.

Marijana uplašena sa svoje laži, učini s nova opet pogrješku. Naznači mu neku ulicu, koja joj je baš na pamet došla. Na svu sreću otiđe tajnik. S te neprilike prođe joj volja ići na majur.

Nije prošao niti sat, pozvoni opet. Marijana se učini gluhom; ali kad stranac ne presta zvoniti, otvori napokon vrata. Pred nju stane ća načelnik grada, koji je došao da posjeti baruna. Marijana ga ne pusti niti preko praga, nego mu odvrati da je barun otputovao.

Na veče dođe najfiniji tapetar grada. Poče joj dokazivati, da joj je rođak, na što je bio posve zaboravio i zamoli ju, neka ga preporuči svome gospodaru, ne bi li dobio posla u predsjednikovomu stanu. I njega otpremi brže bolje i zatvori mu pred nosom vrata.

Drugi dan otiđe k pekaru po kruh. Pekar joj ponudi jedan posebno za nju pečeni hljeb. Trgovci ju dočekali na svojim vratima i prijazno je pozdravljali. Ali njoj je bilo, kao da prolazi kroz trnje No dočeka ju još veća kazna za njenu laž. — Mesar pošaje momka. Marijani, da je pita treba li mesa. Nije se usudila više oštro odgovarati. Stanodavka pozove gospodičnu Marijanu, — nijesu je više zvali služavka — neka dođe na večer k njoj. No Marijana ne primi ponude, bojala se, da joj što ne umakne.

Dok se ovo događalo u gradu, gdje je bila Marijana, dođe barun u prijestolnicu. Presvukao se i odmah otputio k svome prijatelju i saučeniku gospodinu Bernhoffu, tajniku ministarstva za unutarnje poslove. Ovaj ga primi vrlo ljubezno. Kad se malo porazgovoriše o danima svoje mladosti napomene barun Rudež, u koju je svrhu došao.

„Dragi prijatelju," odvrati tajnik, „mogu ti jamčiti, da će jedan naših glasovitih akademičara tvoje djelo zagovarati; a jer mi je poznat tvoj izvrsni talenat, ne dvojim o vrijednosti tvoga djela. Što radiš dolje u tvojoj provinciji?"

„Životarim," odgovori siromašni književnik.

„Što? — A ja sam mislio, da ti je kô bubregu u loju."

„Dragi prijatelju, sada kad se nadam iskopati iz svoje bijede, mogu ti priznati, da skoro već tri godine živim od dohotka malog majura — ako se smije reći „živjeti", — koji je moja pokojna majka ostavila svojoj vjernoj službenici, mojoj pjestinji."

„Ali dragi Arture, kako si mogao meni zašutjeti svoje oskudno stanje! U mojoj službi mogao sam ti lako pomoći. Znaš, povrijedio si prijateljstvo!"

„Stidio sam se otkriti svoju nevolju to više, jer sam doživio u to vrijeme toliko uvreda i razočaranja, da sam prestao računati na ljudsku pomoć."

„A ja ti nijesam dao prilike da dvojiš o mome prijateljstvu.„

„To je istina! Tako je! Ali oprosti i ispričaj me! Moj bijedni položaj učinio me plašljivim i nepovjerljivim."

„Odaberi si službu! — Honorar za tvoje desetgodišnje djelo ne će ti pribaviti sjajnog dohotka."

„Služba knjižničara bila bi mi s voljom. Upravitelj naše knjižnice već je vrlo star, mogao bi mu biti dodijeljen, a kasnije njegov nasljednik"

„A zašto nijesi već to prije tražio?"

„Nijesam se usudio."

„Slušaj! Dođi danas k meni na ručak! Poslije ručka možeš mi pročitati tvoje djelo. Hoću li sa ministrom o tom govoriti, moram djelo poznati i prosuditi. Ručamo u tri sata! Do viđenja!"

Barun dođe točno u određeno vrijeme. Poslije ručka odu u radionicu Bernhoffovu da čitaju barunovo djelo. Bernhoff je mislio, da će to biti kakova rasprava o financijalnom položaju, o starinama i proizvodima pokrajine, što baš nije zabavno. Sjedne nehajno u naslonjač. No predavanje ubrzo svrati svu njegovu pozornost na se tako, kao da se boji, da mu ne izbjegne ma ni slovo. Predavanje ga je sasma zanijelo. Dovršivši barun čitanje, tajnik pruži mu ruku pa će zadivljeno:

„Prijatelju, sastavio si prekrasno djelo! Tu se govori o financijama, pravu, upravi, arheologiji, književnosti, poljodjelstvu i rudama. Govorit ću o tom s ministrom. Ostavi to ovdje i dođi za tri dana opet. Nadam se dobrom uspjehu za te. S Bogom! Laku noć!"

Barun se vrati u svratište pun nade: „Za ovo djelo, koje je prijatelj tako pohvalio, mogu mi dati službu knjižničara." Nakon tri dana javi se opet kod ministarstva svome prijatelju.

„Dođi samo! Dođi!" zavikne mu prijatelj već izdaleka. Potajno si se pretvarao, to nije pravo od tebe! Službu knjižničara želio si samo na oko, bila je samo varka. Htio si sa mnom zbijati šalu."

„Zašto? Kako to misliš? Što znadeš o meni? Ja ne razumijem ništa od svega!"

„O . . . ! ti ne razumiješ!? Čuj samo što piše na ministra vrhovni predsjednik vlade tvog grada, gospodin-Mali, kojega sigurno poznaš. Evo baš danas je dobio list. Predsjednik piše:

Vaša Presvijetlosti!

Pučanstvo glavnoga grada pokrajine, kojom upravljam, označilo mi je baruna Rudeža, vrlo poštovanog učenjaka, koji je odavle rodom, kao moga nasljednika. Vaša Presvijetlost ne bi mogla boljeg izabrati. Što se tiče roda, znanja i osobne vrijednosti, posjeduje ovaj kandidat sva svojstva izvrsnog upravitelja; a oduševljenje, kojim se očekuje njegovo imenovanje, dokazuje, da je vrijedan toga odlikovanja. Usuđujem se s toga nadati, da će me Vaša Presvijetlost sada promaknuti u mir, za što već toliko godina prosim, jer se je našao dostojan nasljednik za ovo mjesto.

„Arture! Što veliš na to?"

„Meni je to sve zagonetno, ne razumijem toga!"

„Evo još jedan list i to od tvoga rođaka grofa Vandla, pa će ti biti jasnije."

Vaša Presvijetlosti!

Upravo sam doznao, da je imenovan moj ujak, barun Rudež, za vrhovnoga upravitelja naše pokrajine. Vrlo me to veseli, jer štujem uvelike mog rođaka. Čestitam Vašoj Presvijetlosti na tako izvrsnom izboru!

„Vjeruješ li još, da ja zbilja mislim, da bi bilo skromno mjesto knjižničara tvoja najveća težnja?"

„Mogu ti priseći, da nijesam nikad tako visoko smjerao. Ja ni sada još svega toga ne razumijem."

„Eto, hoće te za predsjednika u tvojoj pokrajini, budi im upravitelj i ministar je za to."

„Što to govoriš?" upita barun.

„Ne govorim samo, već i radim — ti ćeš biti predsjednik. —"

„Ja se ne osjećam za to sposobnim. Nijesam tome dorastao. Moji sugrađani mora da su se prevarili; lakovjernu svjetinu lako je zavesti. Vrlo mi je žao, da si se i ti dao nasamariti."

„Što? — Muž, koji tako dobro pozna svoju zemlju, koji ju znade opisati tako točno, bit će sigurno njezin izvrsni upravitelj. Sutra na veče posjetit ću te i donijeti ti tvoje imenovanje, a prekosutra predstavit ću te ministru. To je gotovo." — — — — —

Povratimo se sada k Marijani! Bila je neprestano uznemirivana od mnogobrojnih posjetnika, koji su dolazili čestitati njezinom gospodaru na odličnom imenovanju. Držeći to za posljedicu njezine laži, nije se usudila na ulici ni pokazati. Radi toga bilo joj je vrlo teško pri duši. Nije mogla više ni jesti, ni spavati, zato odluči poći za svojim gospodarom i priznati mu svoju krivnju. Službeno imenovanje, koje je brzojavno uslijedilo na baruna, utvrdilo ju je u njezinoj odluci Bila je posve izvan sebe jer je držala, da je to samo naklapanje sitničara, mesara i njezine stanodavke, koji prave od nje budalu. Barun joj je na raspolaganje ostavio 100 kruna, zato odluči još ist dan otputovati za njim.

Blijeda i smetena dođe u svratište, gdje je bio gospodin Rudež. Ko iz zraka bane u njegovu sobu. „Milostivi gospodine", istisne bez daha, „evo me! Srdit ćete se, ali ne mogu ostati više kod kuće, poludjet ću."

„Zašto?"

„Ah, gospodine barune, dobri, vrijedni gospodaru, oprostite; svemu sam ja kriva. Znadete da se brzo razljutim i ne znam onda obuzdati svoga jezika".

„Dakle, što je, što si učinila?"

„Ja sam ona, koja sam ondje po našem gradu raširila vijest, da je gospodim barun imenovan za vrhovnog predsjednika".

„Kakve mi to pripovijesti kazuješ? Ne razumijem te".

„Slušajte gospodine barune, kako je i do toga došlo. Onaj dan kad je dospio list od tajnika ministarstva, ustručavao se je mesar dati mi meso na vjeresiju. Da se osvetim tome škrtici, slagala sam njegovoj ženi, da ste imenovani za vrhovnog predsjednika".

„Ala mi vanredne dosjetke!"

„Da, to je, što sam učinila; ali tko bi mislio, da će se ova laž tako raširiti, a kamo li, da će se to vjerovati. Gotovo sam radi toga izgubila pamet. Hoćete li milostivi gospodine, oprostiti ovu ludu šalu? Nikad više ne ću ni najmanje laži izreći, jer sam grozno za to kažnjena".

„Dakako, moram oprostiti, ali moglo je zlo izaći; jer kad ne bi bio imenovan za predsjednika, bio bi ljudima na strašnu grdnju, što bi bila za mene velika sramota".

„Gospodine barune, pa nijeste postali predsjednik. To je samo tako; isprazna brbljarija, koja vam ne će nauditi . . ."

„Ali, ja sam uistinu postao predsjednikom".

„Ne, nijeste, milostivi gospodine, vi mi se rugate. Molim nemojte mi se smijati, ta dosta sam nesretna."

„Kažem ti ponovno da jesam predsjednik, kako se samo predsjednik biti može. Moj prijatelj Bernhoff pokazao mi je danas prepis brzojavke, koju je poslao na vladu".

„Dobri gospodaru", plačući će Marijana, „smilujte se vašoj jadnoj službenici, ja sam vas svojom laži učinila predsjednikom, ali to je bilo samo za kratko vrijeme".

„Marijano, uvjeravam te, da sam zbilja predsjednik u našoj pokrajini, ministar je već brzojavio u naš grad".

„Bože moj, Bože moj, meni je za poludit! Dragi gospodine barune, razumijte me ipak; ja sam ta, ja sama, koja sam izmislila ovu nesretnu doskočicu. To sam kazivala mesaru, sitničaru i stanodavki, a ovi su raširili tu novost; zato vam je i Šket donio 3000 kr. da vam se ulaska. I on je držao tu laž za istinu".

„Vjerujem, da su ove glasine prouzročile, da me je ministar imenovao za predsjednika, ali od kako mi je predao službu, ja sam, evo predsjednik. Čuješ li? Razumiješ li?"

„Jao, jao! Što će još iz svega toga izaći! Još nikako ne će da shvati, da sam ga ja, samo ja, učinila predsjednikom".

„Dok je ona tako naricala, stupi u sobu tajnik Bernhoff s velikim spisom u ruci.

„Evo ti tvoga imenovanja! Napisano crno na bijelom i providěno vladinim pečatom", i dade dekret barunu. „A koga to vidim ovdje? Tvoja stara Marijana — plače — što je to? Kaži mi!"

„Barun ispripovjedi svome prijatelju zgodu, koju je Marijana prouzročila. Berhoff se nasmije do suza i reče: „Ala je to zanimiva

dosjetka! Pripovijedat ću to ministru. Dakle dobra Marijano, vi ste zar, sama od sebe načinila svoga gospodara vrhovnim predsjednikom?"

„Htjela sam se samo osvetiti svim ovim šeprtljama, ali se okrenula metla obratno i ja sam grozno kažnjena, jer gospodin barun zbilja misli, da je predsjednik".

„Pa i jest u istinu imenovan od ministra, čitavi grad to već znade".

„Ne rugajte mi se s moje zlobe, jer je sve to samo laž".

„Ne ćeš joj nikad dokazati, da je imenovanje istinito;" reče Bernhoff barunu, pošalji je kući, za par dana doći ćeš i ti za njom. Ispravak tvoga djela poslat ću za tobom. A dok nastupiš svoje upravljanje, priučit će se već i ona na to".

„Tako draga Marijano", reče barun, „ajde kući i umiri se. Bila si mi uvijek vjerna službenica, pa ti opraštam sve, štogod si izbrbljala. Sve će biti dobro, a za par dana vratit ću se i ja kući".

Slijedeći dan otprati je barun na kolodvor, te joj oštro naloži, da nikud ne izlazi, dok on ne dođe; a ona mu obeća, da će se savjesno držati njegovoga naloga.

Kad je došla kući, morala je ipak otvoriti kapke na prozorima. Kad su to opazili građani, mislili su, da se je novi predsjednik povratio iz prijestolnice, spreme se, da mu za pozdrav upriliče bakljadu.

„Marijana sjedne k večeri bez brige. Na lažne glasine, koje je nazvala ispraznim klepetanjem svjetine, mislila je, da se već zaboravilo, — kad joj dopre do ušiju gromki žamor i buka velikog mnoštva ljudi, iz kojeg je napokon razabrala glasan poklik: „Živio gospodin barun Rudež, naš vrhovni predsjednik!..." — „Što je to? Jao meni!" zavapi Marijana sva zdvojna. „Još ću poluditi! Evo ponovno kliču! — Kuda ću? Jao meni!"

Pošto se vrhovni predsjednik nije pokazao, razišlo se napokon mnoštvo, sretni, da su bili prvi, koji su ga počastili. Čim se je mnoštvo razišlo, požuri se Marijana zatvarati kapke. „Radije ću — reče — sve svijeće i ulje onoga brbljavog sitničara potrošiti, nego otvoriti opet kapke; neka se znade, da gospodina baruna nema još kod kuće".

Jedva je to učinila, eno u kuću gradskog načelnika, sa četiri vijećnika. Zaboravila je naime zaključati vrata.

„Mogu li govoriti sa gospodinom vrhovnim predsjednikom?" upita načelnik uljudno.

„S kakovim predsjednikom? Što hoćete od mene?"

„Želimo govoriti sa gospodinom barunom Rudežem".

„Tako, tako, on je u prijestolnici; ali u tuđi stan ne dolazi se nenajavljen".

„Pozvonio sam dva puta, no pošto su bila vrata otvorena dozvolio sam si unići, da čestitam na imenovanju našemu novomu gospodinu vrhovnom predsjedniku."

„No, pa ja nijesam vrhovni predsjednik."

„Molimo, recite gospodinu barunu, da je bio tu načelnik sa vijećnicima, da mu čestitaju."

„Jest, jest, dobro, dobro! Laku noć! S Bogom!"

Svaki od njih preda Marijani posjetnicu, a ona se požuri za njima zaključati vrata.

„Gotovo!" reče Marijana. „Idem odavle u široki svijet i ne vraćam se više, inače bi mogla poluditi. Nu prije moram mojemu dobromu gospodaru pisati. Ostavljam mu svoj majurić, što ga imam od njegove pokojne majke.

Sjedne za pisaći stol barunov, uzme papir i pero i stane pisati oporuku. U to začuje iz dvorišta, gdje ju neko zove:

„Gospodično Marijano! Gospodično Marijano!

Marijana je odlučila, da ne će nikomu više otvarati vrata, pa bio tko mu drago, stoga stupi na prozor i zapita: „Tko je?"

„Ja sam, gospodično Marijano," odazove joj se nepoznati glas.

„Tko je taj ja?"

„Kuhač iz predsjedničke palače; došao sam reći, da je bijelo vino za gospodina vrhovnog predsjednika došlo. Dođite sutra onamo, da vam mogu pokazati, gdje je smješteno, a možete si odmah i kuhinju pogledati. Mislim, da će vas zanimati."

Za odgovor zalupi Marijana s prozorom. Baci se na naslonjač gospodarov i stane gorko plakati. U suzama olakša si srce.

„Tome mora biti kraj!" reče odlučno. „Napisat ću list i oporuku, uzeti najnužnije i otići odavle. Dakako, teško će mi biti bez moga dobrog gospodara. Ali tko će htjeti primiti staru osobu u tuđini. No inače ne može da bude! Život mi je nesnosan, mogla bih još pobijesniti. O te nesretne laži, u kakove su me muke strovalile!"

Kad je napisala oporuku, napiše još i list svome gospodaru, koji je bio nakvašen suzama. Glasio je ovako:

„Gospodine barune, moj dobri gospodaru!

Prije nego li Vas ostavim, molim ponovno oprostite mi neugodnosti i neprilike, koje sam Vam prouzročila svojom laži, da ste Vi milostivi gospodine, imenovan za vrhovnog predsjednika. Ne mogu više ovdje živjeti, jer nemam ni časak mira; ne usuđujem se više ni iz kuće, jer me napada svijet iz rugla. O, kako me boli, što moram ostaviti Vas, dobri gospodaru. Tko će se za Vas brinuti, kao što sam ja to činila! Ali mora tako biti, dulje ne mogu to podnositi, već sam sva smetena. S Bogom ostajte, moj dragi, dobri gospodine barune! Uz list naći ćete i moju oporuku; ostavljam Vam moj mali majurić, koji mi je ostavila Vaša pokojna majka.

Marijana."

Da je prilično dugo pisala, razumije se. Već je bila ponoć; Marijana htjedne još sve staviti u omot, kad se najednom otvore vrata, neko uniđe u sobu i zaključa za sobom. Kako se je bila zadubla u svoju oporuku, toga ni opazila nije. Ali kad ugleda baruna u elegantnom putnom odijelu s kovčegom u ruci, krikne od straha. „Marijano, što se plašiš? Što radiš u kasnu noć? Zar nijesi primila list, u kojem sam javio, da dolazim o ponoći i da te to ne treba smetati?"

„Primila sam vaše listove gospodine barune, eno ih tamo; nijesam ih ni pročitala" odvrati Marijana, „i eto ovdje sam vam napisala, da vas moram ostaviti."

„Nu, nu, draga Marijano," ne misleći drugo, nego da je poludila, „budi sasvim mirna, ja sam opet ovdje, sve će biti dobro." — Marijana morala je sjesti, jer je sva drhtala od uzrujanosti; čim se je malo smirila, pošalje je barun spavati.

Čim je otišla, uzme barun njezin list čitati; nasmijao se njezinoj naivnosti, ali ujedno bio i ganut s njezine iskrene privrženosti. Drugi dan pošalje je pod nekom izlikom na ladanje, na njezin majurić, da ostane tamo čitav dan. Na veče se povrati kući, a barun joj malo po malo rastumači, kako je postao predsjednikom. Kad ju je u svemu poučio i umirio nastavi: „Obuci najljepše odijelo, idemo u predsjedničku kuću." Marijana se obuče, zaključa vrata i odoše. Tamo ih dočeka mala delikatna večera, što ju je pripravio pazikuća novom predsjedniku.

Marijana je dobila u novom stanu za sebe lijepu sobicu, a kad je sutradan pregledala čitav stan, rekla je: „Moj gospodar postao je zbilja predsjednik, Gospodin Bog bio je milostiv prema meni i okrenuo je zlo u dobro...."

Barun Rudež podao se svom dušom svojoj novoj službi; umio je svim strankama udovoljiti i upravljao svojom pokrajinom tako mudro, kao da kroz čitav život nije ništa drugo radio, nego se za ovu službu pripravljao.

Ministar si je čestitao na ovom dobrom izboru, koji je uslijedio na čudnovati način. *C*

SPASENJE PO ŽENAMA?

„Es wogt und rollt und wirbelt — und will entfesselt sein. Ove riječi pjesme: „Der Glockenguss von Breslau" nehotice se nameću promatraču današnjega vremena. Jedan veliki štrajk zamijenjuje drugi; jedno neriješeno pitanje drugo. Za uzrujanost i nervoznost današnjega društva najbolje svjedoči ženski pokret. Svi upiremo oči

u Englesku, gdje se suffragette, na nečuven i nedoličan način bore za političko pravo glasa žene. Miss Pankhurst, vođ ovih ratobornih amazonka izdala je ultimatum: Žene će izvojštiti pravo glasa, ako ne inače, a ono vatrom i mačem. U novom njemačkom Reichstagu podnijeli su socijaldemokrati peticiju za žensko pravo glasa, bolje bi bilo rečeno za izjednačenje spolova. Na nedavnom kongresu njemačkih žena (27. veljače do 2. ožujka) u Berlinu držala je gospođa Mina Cauer, u smislu radikalne građanske emancipacije žena govor za žensko pravo glasa, pun strastvenih fraza. U programu kongresa čitalo se isprva kod ove točke o referenticama:

„Za konservativnu stranku i centralnu još neizvjesno". Jedan dio katoličkog „Frauenbunda" htio je da razjasni svoje stanovište ovako: „Mi čekamo sa svojom izjavom i ne zauzimamo za sada definitivno stanovište, jer jedan dio naših članova je za žensko pravo glasa a drugi dio protiv njega." Zahvaliti se ima berlinskome „Zweigvereinu" da je izostala ova mlitava izjava, koja bi katoličkome „Frauenbundu" bila pribavila onaj prigovor, koji pravom zaslužuju neodlučni ljudi. Ta zgoda svjedoči poznatu činjenicu, da su katolici i u tome postali nesložni. I u Austriji istupile su na katoličkom ženskom sastanku (kath. Frauentag) mlađahne suffragette, premda su sociolozi kao Dr. Schindler i Isusovac otac Biederlack označili političko izjednačenje žene kao protunaravno i kao nesreću. Ne možemo se čuditi tome kolebanju. Čim se stanu cijeniti oportunističke ideje, mjesto čvrstih načela, ponese struja javnog mišljenja ovakove oportuniste, umjesto da sačuvaju i u valovju fraza svoje nepokolebivo i temeljito stanovište.

Međutim održana je i u Beču 17. ožujka skupština austrijskih žena za pravo glasa. Da, i u najnovijoj kineskoj republici našle se odvažne kineskinje, koje su pokrenule ideju za pravo glasa i već u tome smislu počele i raditi. Ne može se tajiti da taj pokret svagdje napreduje.

Oni, koji zagovaraju direktno sudjelovanje žene u politici, vide u tome spasenje, ili bar znatno poboljšanje javnih prilika. Najvećom odlučnošću i proračunano idu socijaldemokrati s tog stanovišta do svog cilja.

Ima li žena kao i muž od naravi pravo i dužnost, da se bavi javnim prilikama, onda se mora nepravedno uskraćivanje aktivnog i pasivnog izbornog prava za žene dokrajčiti; onda su engleske suffragette nekim načinom u pravu. Ali to ne stoji. Ma uzela se u pomoć i najsmjelija sofistika, ne može se dokazati, da muž i žena imadu jednake osebine i jednako određenje, te prema tome i ista prava na socijalnom polju. Protivno od toga lako je dokazati. Po naravi ima muž da vrši drugu zadaću nego žena. Najprije u obitelji, zatim u udruženjima, koja naravnim putem proizlaze iz obitelji, dakle u općini,

u narodu, i konačno u državi. Nenaravno je, a i nemoguće da muž i žena zamijene uloge. Ženske poslove muška ruka uvijek obavlja nespretno, a naprotiv žena ne može muža nadomjestiti, ili samo do nekog stepena. Kuća, odnosno obitelj, u kojoj žena namjesto muža zapovijeda jest i ostaje naopaki svijet u malome, a u najboljem slučaju samo smiješna. U dobro uređenoj obitelji sluša muž savjet žene, i osvrće se na njezine posebne interese, kao i na vlastite, no glava kuće ostaje on, te upravlja s obitelju.

U državi, pa i u onoj moderne konstitucije ne može biti mnogo drugačije. Zakonodavno tijelo sastojat će naravno od muževa. No ovo imade dužnost obazirati se na interese žena i brinuti se za dobrobit njihovu, kao jednog dijela pučanstva. Žene će muževima na doličan način iskazati svoje opravdane težnje i zahtjeve. Zakonodavstvo treba svakako da bude stvar muževâ, u koliko ga izdaje ili pripravlja puk, odnosno parlamenat. Tobožnje prednosti, koje se iščekivaju od neposrednoga sudjelovanja žena u politici po svoj prilici bi se izjalovile. Poteškoće, koje stoje na putu pravedne razdiobe aktivnoga i pasivnoga sveopćega prava glasa, udatim i neudatim ženama, jesu nesavladive. Ne stoji ni to, da bi izborne borbe i raspravljanja u parlamentima tekla stvarnije i mirnije uz sudjelovanje žena. Engleske suffragette, koje većim dijelom pripadaju inteligenciji, dokazuju protivno. Sudeći po njima, strastveni bi terorizam kod izbora i trvenja među parlamentarnim strankama bila još veća.

Ti su razlozi potakli odlične žene sjedinjenih država Amerike, te su ustrojile društva proti ženskome pravu glasa. One žene, koje se sa strašću bore za političko sudjelovanje ističu uvijek Ameriku, stavljajući za uzor onih šest država, u kojima žene imadu pravo glasa. No one mudro šute o tome, da postoji društvo: „New-York state assotiation opposed to woman suffrage“ i list: „The Anti-Suffragiste.“

Žene nam dakle ne nose spasenje ni na biralištu ni u parlamentu. Posvemašnim izjednačenjem muškaraca i žena postao bi istiniti i sve više vapijući glas današnjega doba jasniji; onaj glas, koji tuži za sve većim pomanjkanjem majčina uzgoja u obitelji. Koliko matera ostavlja dom i djecu idući za zaradom. Vrsni sociolog Konrad Aghad napisao je raspravu, punu dubokih misli: „Mutterkultur — die wichtigste Grundlage der Jugendführsorge.“ U tome sastavku odlučno zahtijeva: „Nijedna majka, supruga, ne smije ići za privredom, jer njezin rad, njezina zadaća kao supruge, majke i kućanice, kud i kamo više vrijedi no ikoji posao, kojim se privređuje novac.“ Mi moramo, veli on, „kulturu novca zamijeniti sa kulturom čovjeka, to jest, mi moramo mladež učiti, da se nitko ne smije ocijeniti po tome, koliko privređuje novaca, već po tome, što jest.

Ovakova kultura osvijestit će muža i dovesti ga do temeljite uviđavnosti, da svaka majka ne mora privređivati novac, da ona po svome zvanju stoji izvan granice industrijalne produkcije... Obitelj je snažna stanica države. Treba ju svim sredstvima štititi i potpomagati. Oduzme li se obitelji majka, oduzima se stanici životna snaga. Država, koja misli na svoje uzdržavanje, ne rješava se problema, majku uzdržati obitelji. Ako u ekonomskoj kulturi nestaje kulture matera, treba misliti, kako da se potonja njeguje.“

Ako je ovo istinito, a protivno se dokazati ne može, onda je i osuđeno direktno sudjelovanje žene u politici.

Žena se odalečuje od svog pravog određenja ako mora privređivati novac, kao i direktnim sudjelovanjem u politici. Socijaldemokrate zagovaraju privređivanje novaca kod ženâ upravo s razloga, da žena tako postane slobodna za političko djelovanje. Svakome je misliocu jasno, da to dovodi do propasti. Spasenje ne će nam donijeti samo žene — i muževi treba da sudjeluju. Njihovo prvo nastojanje mora biti društvu vratiti majku u smislu Aghadovom.

Marija Hermann.

IZ DJEČJEG ŽIVOTA.

Učiteljica pripovijedaše svojoj drûgi ovo:

Pripovijedala ili bolje tumačila sam u svojem I. i II. razredu čovječje tijelo i dušu. Na koncu, kao etički momenat razložih djeci pozdrav: „Hvaljen Isus.“ Rekoh im po prilici ovako: Kad vi onako lijepo, pobožno pozdravite starijega od sebe riječima: Hvaljen Isus, tad znajte, da se tomu veseli dragi Bog i Majka Božja i svi sveti na nebu, a anđelići se milo smiješe, napose vaš anđeo čuvar.“

Djeca me gledahu svojim sretnim, nevinim pogledom. Na oči mi dođoše suze motreći one glavice, one očice, iz kojih sijevaše čista, djetinja duša. Najednom prene me neki glasić: „Gospodična!...“ Okrenuh se a moja mala Katica, najbolja učenica u prvom razredu, diže svoju ručicu i reče: „Gospodična, ja sam vidjela anđelka“. — „Kada i gdje“ upitah. „Dva puta, kad sam bolesna bila, došao je na prozor. Vidjela sam ga.“

Kako je divna dječja nevinost, pomislih sva razdragana tim priprostim riječima. Ali to bje samo majčina zasluga!

* * *

Nedavno prije toga putovala sam od kuće u svoje učiteljsko mjesto, koje sam poslije par dana, dopusta nastupila. U istom željezničkom kupeju bilo i nekoliko gospođa, a među njima i jedna djevojčica od 11—12 godina. Putovala je kroz noć sama, a imala je pu-

tovati ne samo cijelu noć, već i cijeli drugi dan. Vraćala se od tetke, kod koje je boravila par mjeseci. Nekoje suputnice opaziše pri njezinom oproštaju s tetkom, da djevojče jedva čeka, kad će od nje otići, te da je sva sretna bila, kad se vlak maknuo. Kasnije pripovijedala je ista djevojčica ovo: „Hvala Bogu, da sam otišla od nje. Ona nije dobra. Reći ću ja tati, kad kući dođem, kakova je ona. Morala sam joj raditi teške poslove, izgubila sam godinu dana škole, a samo zato, da ne plaća sluškinje. A ona se lijepo znala na večer zabaviti, pa s gospodom otići u kavanu, a bila je neudata. Oh, da imam mamu, kako bi mi dobro bilo, al — i maćeha je dobra. Idem k njoj, tetki ne ću nikada, nikada više ići!" — Bijedno djevojče! Ipak je u njoj bio osjećaj poštenja toliko jak, da je, premda mlada, upoznala pogibao, u kojoj se nalazila. I ona je, tako rekavši, pobjegla od nje.

Nije li to možda bio utjecaj dobre pokojne majke, ili možda maćehe, koja joj bijaše poput prave majke? O, da bi svaka majka čuvala u djetetu nevinost a uz to jačala njegovo poštenje, pa zar ne bi onda bilo mnogo više dobrih i kreposnih žena?!

Učiteljica.

„TITANIC" I TITANSTVO.

Grozna nesreća, što je zadesila kolosalni engleski parobrod „Titanic", zacijelo poznata je i našim čitačima. Taj golemi parobrod plod je tehničkog znanja i umjeća današnjeg doba. Na taj parobrod mnogi su upravo grnuli, i nijesu se htjeli prevesti preko oceana na kojem drugom parobrodu — ta „Titanic" — gorostas odoljet će silama silnog oceana. Pa ipak „Titanic" — gorostas podlegao je santama leda, koje ga prerezaše, kao što mi repu režemo. Kad se uzrujanost ljudska slegla zbog te nesreće, stadoše novine pisati od prilike ovako: „Tehnika je i opet nešto novo naučila. A što joj valja još naučiti, učinit će još tijekom godine. Tehnika ne će trebati ograničiti ni luksusa ni brzine, da osigura što većma putovanje preko oceana. Mi na svima područjima tehnike silno napredujemo, pa ćemo biti titani (gorostasi) i na polju nautike. Treba se samo strpjeti".

Čovjek svojom umnom snagom doista je sile prirodne upotrebio sebi na korist, ali se nipošto ne može reći, da je gospodar prirodnih sila, te da ih može po miloj volji upotrebiti. Čuje se od preuzetnih ljudi govoriti, da su „osvojili" zemlju, vodu, zrak. To se šuplje fraze naduvenih titana. Košto su ljudi na „Titanicu" za katastrofe vidjeli, kako su slabi i nemoćni protiv provala prirodnih sila, tako će se isto i budući naraštaji moći uvjeriti o svojoj slabosti i nemoći. Mi nijesmo nigdje sigurni, da nas ne će zadesiti ma kakova nesreća.

Nama valja svećer napredovati u svakome znanju i umijenju, ali kod svega toga treba da ostanemo ponizni duhom, svijesni, pored svega napretka, svoje slabosti. Bog je jedini svemoguć. Tko se u Boga uzda siguran je, ako ga i zadesi nesreća, jer Gospod jaki i svemogući štiti i oslobađa one, koji se u Nj uzdaju.

B. S.

PRIKAZA.

Jerusolim je bio obavit u tamu. Vrući je zrak bio dosadan; onamo dalje na planinama rikale su zvijeri, a listovi se paoma lagano njihali, dok je „Hidron" žamorio svoju tužnu pjesmu...

Zamišljen svojim crnim mislima, sjedio je Herod u svom kraljevskom atriju. A dolje, pod arkadama čavrljali njegovi prijatelji, kojih je svaki čas, bila puna njegova palača.

Goruća želja da se rastrese, da sve u zaborav baci, bila je zaokupila srce kraljevo. Duge, crne, bolesne noći, donosile mu plašljive prikaze, krvave događaje, a on bi se branio, plakao i jaukao...

U njegovom mučenom duhu, sad se je pokazala slika prošlosti omaštene krvlju, a sad opet slika crne budućnosti, kao što je crna noć, koja ga okružuje! A između prošlosti i budućnosti stoji on, krvnik, oduran sam sebi u vječnom strahu i grižnji.

I za to je njegova palača, uvijek bila puna patricija, prijatelja i dvoranika; zato je on težio za zabavama, jer njegova nesretna duša htjela svisnuti pod udarcima grižnje savjesti, jer i preteče ludila približavahu se velikim koracima.

I potjeran očajem, odaleči se dalje od prijateljâ i gostovâ i — „još sam kralj — progovori satanskim smijehom — još sam Herod, jaki i moćni, pa tko će mi što?"

Uzdigne čašu punu crvenog vina, časkom je pogleda, a onda je srditom kretnjom baci na tle od bijelog mramora.

Crveno, kao krv, razlije se vino po bijeloj površini...

Stupovi palače izgledali su kao crne sjene, a tmasti oblaci prikrili su sjajne zvijezde, kad se teški svileni zastor najednom podigne... a Herod pomisli, da sanja!...

Tko je bio onaj, koji mu se lagano približivao? Tko je bila ona sjena, što se miješala sa crvenom mrljom na tlu, crvenom mrljom poput krvi?

„Ivane" progovori kralj, hrapavim glasom.

I zbilja visoka prikaza stala je pred njim. Oštro devino krzno, ovijalo se oko slabog, mršavog čovječjeg tijela, a dva oka sjajila kao dvije strijele. Jedan okrugli potez vidio se na vratu, a iz rane je tekla polako, polako rumena krvca...

I ozbiljno, nepomično, stajala je pred njim prikaza!

— Ivane — rikne nanovo kralj — tko ti veli ustati iz groba? Tko je tebe probudio od smrtnog sna?

Prikaza ostane nepomična, samo noć bude još crnija, a i posljednja se zvijezda sakrije za oblake.

— Ivane — zajaukne nanovo Herod i u svom bjesnilu obori se na prikazu, ali je grabio samo prazninu. Prikaza je još stajala ondje mirno i nepomično sa očima sjajnim i prijetećim...

Kralj uzdrhta; ali ne preplašen od prikaze, tà on je već bio naučen na noćna strašila, na glasove onkraj groba, koji su dopirali njegovu uhu, on se bio „priučio“ i na prokletstvo, koje je visjelo nad njegovom glavom...

Ali nije uzdrhtao za to; on se je stresao jer je opazio, da mu um tamni, da se ludilo bliži.

I bijesan progovori. — Odakle dolaziš prikazo? Zar ti nijesam ja dao glavu odsjeći po nagovoru Herodiade i njene kćeri Salome? Il' ja isti nijesam vidio pasti tvoje glave pod krvnikovim mačem? Tko je tebe opet probudio?

A prikaza je sveudilj mučala i iz očiju sipala munje.

Oh! u mom umu nastaje noć — zajekne kralj — ja ću poluditi. Idi, idi, povrati se u tamnu kuću gdje si počivao — idi u grob!

Pograbi zatim mač i njime zamahne na prikazu, ali je njegov mač sjekao zrak...

A prikaza je još bila ondje, hladna, nepomična i uspravna... A kralj gonjen bijesnilom potrči van u tamnu noć. Hladni znoj prosuo se po njegovom licu, a kad je stigao među svoje pozvanike, koji su plesali u crnoj noći, zajaukne i stropošta se na zemlju!...

* * *

Pobijesnio je naš kralj, progovoriše Herodovi dvorjanici. A Petronij, rimski centurijon, okrene se na stranu i progovori: — „Ovaj je narod osuđen na rasulo! U ludilu svojih zabava, ide u propast.“

* * *

Onu istu noć Isus je sjedio u Blagovalištu, među svojim izabranim apostolima i utemeljio je onu nebesku Hranu, koja daje život, pobjeđuje narode i triumfira nad svim protivštinama.

Prevela: *Rosanda.*

A MAJKA . . . ?

RIJEČ KĆERIMA.

Život našeg modernog doba stoji pod jakim pritiskom. Promet bez odmora, žurba, preopterećivanje pojedinca pridonosi oslabljenju tjelesne i živčane snage. Ćute to osobite žene i majke. Kako su velike i opsežne njihove dužnosti! Majka ustaje prva, a ide zadnja na počinak. A može li se to uistinu i zvati počinak? Koliko noći probdije kraj malene bolesne djece, koliko joj puta prekine san strah, da će prespavati vrijeme, da malena djeca ne dođu kasno u školu, a velika u svoje poslovnice ili radionice. Ujutro je ipak zajutrak u pravo vrijeme gotov, muž i djeca odu, a nju čekaju dužnosti i poslovi do podneva, a zatim do večera. Nepotrebno bi bilo nabrajati pojedinosti. Općenito traje radno vrijeme 8—10 sati, a svaki ga gleda po mogućnosti skratiti, a za majku traje radno vrijeme 16—18 sati. O, kako je divna njezina nesebičnost, njezina vjernost, veselje k radu, kojim se od dana u dan lača posla. Tko će izmjeriti ljubav i požrtvovnost majčinu? Tko će izračunati koliko ona svojim radom privređuje obitelji?

A ipak tolike kćerke, koje su izvan kuće zaposlene, imadu za ovaj blagotvorni rad majke tako malo razumijevanja. Bi li inače bilo moguće, da vrativši se iz radionice ili kontoara, sjednu za stol, i dadu se posluživati od majke, kao da se to samo sobom razumije. Pa istom ako koje jelo nije po volji! Kako se onda mrmlja i majci predbacuje.

Odrasla kćerka mogla bi lako u nekojim poslovima majci pomoći, ili kod stola ili kod manje braće. „Za to ne imam vremena“, kažu one. Istina, vrijeme je odmjereno, put možda dalek; ali za male posluge i pripomoći našlo bi se vremena. Ma da su još i tako male majku bi obradovale. Nju obraduje već dobra volja. A na večer? Kćerka se poslije jela udube u novine ili knjigu, ili prima posjet koje prijateljice, dok majka mora da još obavlja poslove, koji se danomice ponavljaju, krpa, šiva puceta i tako dalje. Zahtjevi, koje stavlja zvanje mladim djevojkama uistinu nijesu maleni, to se mora priznati, ali da svaki član obitelji nastoji, u koliko mu je moguće, da pripomogne kod posla, bilo bi opterećenoj majci pomoženo. Istina je i to, da se čovjek na večer vraća umoran s posla, ali je i to istina, da i majka na večer osjeća umor, možda i više nego kći, koja je mlađa i laglje odoljeva naporu. Ipak majka ustraje, umorna je, ali ona znade, da mora ustrajati, pa ona to i hoće. S dobrom voljom mogu i mlade djevojke mnogo, za što inače misle da im nije moguće.

Evo nedjelje! — — — O, kažu mnogi, nedjelja je najljepši dan u tjednu! Zacijelo, ta to je dan Gospodnji i Njemu posvećen. Odu-

ševljenje naše jenja odmah, čim čujemo nastavak: „Onda se jednom mogu naspavati.“ — Da, spava se tako dugo, da čovjek jedva kojoj misi dospije, pa je onda još uvjeren, da je nedjeljno jutro najbolje sproveo.

A majka? Za nju se taj dan mira samo toliko od drugih razlikuje, da baš ne obavlja težačkih poslova. Koliko bi kćerka mogla nedjeljom u jutro majci pomoći i svoje umjeće u gospodarstvu i kuhanju praktički upotrebiti, da majci pomaže kod spremanja i kuhanja. Kako bi lijepo bilo, kad bi nedjeljom kćerka umjesto majke preuzela sav kućni posao, da majka, makar taj dan otpočine od svog svagdanjeg posla! Da, kad bi se kćerka samo mogla nadvladati, da ustaje pol sata ranije, kako bi onda imala vremena za kratku jutarnju molitvu, i kako bi mogla majci pomoći. Veseljem i prijaznim licem neka pruža te male usluge i po mogućnosti pripomogne dužnostima opterećenoj majci.

Blagoslov, što ga Bog u četvrtoj zapovijedi obećaje nagraditi će i majmanji takav rad obilno.

Cl. K—l.

GDJE SU KATOLIČKE MAJKE?

Kadno su prije nekoliko godina u Franceskoj zabranili duvnama, redovnicima i svećenicima obučavati, pa ih iz zemlje protjerali, digle se franceske žene iz svoje ravnodušnosti, i protestirale proti ovome nasilju. Dijete se utopilo, valja pokriti zdenac. Nehotice nameće se pitanje: „Zašto ne bijahu katoličke žene i majke prije na svome mjestu, zašto su čekale, dok je stvar bila već gotova?“

Preokreti u Franceskoj nijesu se zbili od danas na sjutra. Za taj je preokret trebalo priprema. Gdje bijahu za to vrijeme sve katoličke majke? Čovjek bi mislio, da su franceskim ženama i majkama još u uspomeni vremena revolucije od konca 17. i početka 18. stolj. Kako se onda trgale đavolskim smijehom i najsvetije spone; žena od muža; dijete od srca materina i očeva; ništa nije više bilo sveto, nijedan posjed siguran; tko je imao moć, a to bijaše rulja, smio je ubijati, robiti, paliti. Sve naravno u ime slobode!

Nedokučivo je, da se slični događaji u Franceskoj opet mogoše ponoviti, ako i u manjoj mjeri, a da se katoličke žene i majke nijesu u pravo vrijeme javile. Plijenili se samostani i crkve „u korist općega dobra“, a gdje se vjerni puk opirao, došlo je do krvoprolića. A tko bijaše to „opće dobro“, u čiju korist se plijenilo? Nekoji veliki tatovi, koje je „volja“ naroda stavila na čelo. Pa opet, gdje bijahu katoličke majke?

Sada se bije u Portugalskoj „kulturni“ boj, i to boj ljuti. Preko noći skinuli kralja s prijestolja i proglasili republiku. Za „časne“ službe, bijahu izabrani sami framasuni. A onda je glasila riječ: Crkvu treba dijeliti od države. Soldateska i rulja navalila je na crkve i samostane. Gdje bijahu katoličke majke, da tome predusretnu? Ili, zar u Portugalu nema katoličkih majka?

A kod nas? Na bezvjerje, slobodnomislioce i socijaldemokrate gledaju naše žene i majke, bar većim dijelom, ravnodušno. Istina je, muževi treba da stoje na braniku za državu, Crkvu i obitelj, ali uzgojiti takove sinove, to je zadaća katoličkih majka. To neka one upamte.

Socijaldemokrate svima silama nastoje da predobiju mladež. A kako oni mladež uzgajaju, vidi se najbolje iz njihovih novina. Tako se čita iz njihovog lista „die Arbeiterjugend“ riječ mladeži, koja ostavlja školu, članak s natpisom: „Tebi ne pomaže nikakav Bog, ti si moraš sam pomoći“, — i dalje. „Činite dobro, ako se što prije riješite nepotrebna tereta. Mislim naime na vjeronauk“. Jedan broj tog časopisa govori o „bajkama stvaranja svijeta“: „Mi imamo pravo uzdignuti se nad sve ove bajke i maštanja“. To je socijalno demokratsko uzgajanje mladeži. Plodovi ovoga uzgoja dozrijet će na strahovit način. Surovost današnje mladeži pokazuje kakova će biti žetva. „U slobodi dresirano“. Žalosne ćemo posljedice ove dresure vidjeti.

Vi, katoličke majke, imate odgovornost. Vama je Bog povjerio neumrle duše djece. Brigom i suzama, pregaranjem, probdivši mnogu noć i neiskazanom ljubavlju uzgojile ste svoju djecu, čuvale ih, kako samo ljubav materinska čuvati može. A sada, kada se ta mladica osula pupoljcima, dolaze uzgajatelji bez savjesti, i hoće da ukalame stranu biljku na mlado drvce, koje ste vi godine i godine brižno njegovale. Zato budite na oprezu, katoličke majke, budite na svome mjestu, da tuđa ruka ne razori, što je sazdala vaša materinska briga i ljubav. Bdijte savjesno nad svojom djecom, pazite s kime se druže i što čitaju, zapriječite strano uplitanje. Nastojte, da vaši muževi i sinovi stupe u katolička društva. Da ne bismo možda jednom morali pitati: „Gdje bijahu katoličke majke“.

I. M.

KONGRES ZA KRŠĆANSKI UZGOJ.

Božanskome se Spasitelju sprema veliko slavlje ove godine u Beču. Već mjesece odjekuje po svijetu riječ: E u h a r i s t i č k i k o n g r e s. Tisuće i tisuće duša cijeloga svijeta sprema se da proslave Onoga, čije srce, goreći ljubavlju za ljude, samotuje često u malom tabernakulu.

Neposredno prije Euharističkoga kongresa obrdžavat će se i neki drugi kongresi. Tako i prvi internacionalni kongres za kršćanski uzgoj, koji upriličuje „Svjetski savez katoličkih uzgojnih društava".

Svjetski taj savez postoji od Duhova g. 1910., a opseže vrlo velik dio kat. učiteljskih udruženja Evrope, i jedno američko kat. učiteljsko društvo, a broji 70.000 članova. Pobudu za taj katolički uzgojni kongres dalo je društvo: Katol. savez učitelja u Austriji, koje ima časnu zadaću ovršiti sve pripreme. Njegova c. i k. visost nadvojvoda prijestolonasljednik Franjo Ferdinand preuzeo je protektorat nad kongresom.

Odbor gore pomenutoga društva, koji se konstituirao u Bureau za prvi internacionalni kongres za kršć. uzgoj neumorno radi, da kongres što sjajniji bude.

U sjednicama kongresa držat će se predavanja o bitnosti i cilju kršćanskoga uzgoja i o metodama uzgojne znanosti. Predavanja pojedinih sekcija donijet će sliku o „Obrazovanju i uzgajanju sadašnjosti obzirom na potrebe katolika" u raznim državama i zemljama.

Iz privremenoga programa vadimo sve zanimive točke:

Njegova eminencija kardinal D. Mercier, Mechelen, Belgija: La philosophie scholastique el l' éducation chretienne de la jeunesse. Dvorski savjetnik i sveuč. prof. Dr. Otto Willman, Leitmeritz: Der Lehrstand im Dienste der christlichen Wahrheit.

Predstojnica zavoda gđa. Ana Weigl, Münchlen: Die Eigenart der weiblichen Bildung nach Natur Geschichte und Offenbarung.

Nadučitelj Habrich-Xanten, Experiment und Spekulation in der pädagogischen Psychologie.

Prof. P. Viktor Catthrein-Valkenburg, Holandija Was fordert die christliche Gesellschaftslehre von der Erzieuhng, te još nekoja vrlo zanimiva predavanja.

Svjetskome savezu kat. učitelja i učiteljica pristupila je i Marijina kongregacija učiteljica u Zagrebu, te će po svojim članovima biti na kongresu zastupana.

Herma Kürschner.

SA GLAVNE SKUPŠTINE PIJEVA DRUŠTVA.

„Pijevo društvo" obdržavalo je ove godine dne 13. svibnja svoju godišnju skupštinu u dvorani „Katoličkog kasina" u Zagrebu. Skupštini je prisustvovao veliki broj članova i prijatelja iz svih hrvatskih pokrajina. Svojom prisutnošću počastio je skupštinu i presvijetli nadbiskup koadjutor dr. Ante Bauer.

Skupštinu je otvorio predsjednik odvjetnik Tkalčić, a o radu društva izvijestio je tajnik Dr. Markulin. Društvo je učinilo, koliko je moglo prema svojim slabim financijalnim prilikama. Držalo je predavanja, širilo u narod zgodne brošure i letake, nastojalo time zainteresovati hrvatske katolike za „Pijevo društvo".

Za tim se birao odbor, u koji dođoše tri nova člana, sveuč. profesor dr. Pazman, dr. Šimrak i Matija Belić, odvjetnički perovođa u Zagrebu.

Presvijetli nadbiskup-koadjutor veseo zbog uspjeha skupštine pozdravlja učesnike, želi, da se svi katolici u njem okupe, on će sam svim silama podupirati društvo, a nada se, da će ga njegovo svećenstvo listom slijediti podupirući zborom i tvorom tu — za hrvatski narod — sada najvažniju instituciju.

Prisutnici su burnim odobravanjem pratili riječi presvijetlog nadbiskupa.

Skupština je brzojavno pozdravila i svog pokrovitelja presv. dra. Mahnića žaleći, što ga ne vidi u svojoj sredini. Njegov izaslanik preč. O. I. Radić donio je skupštini biskupove pozdrave i izrazio njegov bol, što zapriječen ne može prisustvovati ovom veselju „Pijeva društva".

Raziđosmo se veseli, puni nade i oduševljenja, da je eto i nama svanuo srećni čas, kad su jednom katolički Hrvati upoznali važnost „Pijeva društva" i znamenitost štampe u javnom životu. Slične organizacije u Austriji, Njemačkoj, Italiji i Franceskoj nek nam budu uzorom.

Novi odbor uz blagoslov i potporu dvaju hrvatskih biskupa dra. Bauera i dra. Mahnića unijet će u društvo i življu akciju, te se nadamo, da ćemo na dogodišnjoj skupštini već gledati plodove tog rada i oduševljenja.

OGLAS.[1]

Prečasni gospodine!

Sigurno Vam je već časna sestra ravnateljica Vaše slavne preparandije saopćila, da će ove godine doći dvije sestre presv. krvi Isusove, koje su posvetile svoje sile i svoje djelovanje na spasenje i na korist braće Hrvata u Sjedinjenim državama Sjeverne Amerike. Doći će dvije Vaše bivše učenice, ja Sr. M. Juliana Jansen i Sr. M. Julia Miličić. Premda smo na početku imale dosta poteškoća, Bog blagoslivlje naš rad, te imamo već više škola, a među njima dvije u hrvatskim kolonijama, jednu ovdje u St. Louis, a drugu ravna Sr.

[1] Donosimo pismo, upravljeno na Msgr. Matiju Seigerschmieda, a namijenjeno našim učiteljicama i učiteljskim pripravnicama.

Julia u Bohnstown, Pennsylvania. Sa više strana pišu hrvatski svećenici i mole sestre učiteljice, ali ne možemo njima udovoljiti, jer nam manjkaju učiteljske sile. Zato ćemo doći, da vidimo, da li ima nekoliko učiteljica, koje bi bile hrabre, da se posvete Bogu u našem redu i da rade s nama na spasenje braće Hrvata diljem Sjeverne Amerike, jer jedino narodne škole sa nastavnim hrvatskim jezikom sačuvati će njima narodnost i vjeru.

Prosim Vas zato, prečasni gospodine, da imate dobrotu i izdate „Oglas“ u jednom časopisu, koje učiteljice čitaju, račun za to ću Vama rado namiriti, kada dođem.

Naš glavni samostan, gdje će se učiteljice za tu svrhu primiti jest: „Samostan sestara presv. krvi Isusove, Alton, Illinois“; ovdje se pripravljaju za redovnički život i uče engleski jezik, jer se i na hrvatskim školama taj jezik obučavati mora. Za putni trošak neka si učiteljice ne prave mnogo brige, jer zato ćemo se mi brinuti. Ja ću doći u Zagreb svršetkom lipnja, neka dakle učiteljice šalju svoje listove na: Sestra Juliana Jansen, sestra presv. krvi Isusove, Samostan čč. ss. milosrdnica, Zagreb, Hrvatska. Ja ću doći Vas, prečasni gospodine, i čč. ss. učiteljice posjetiti, onda ću listove primiti i odgovarati na njih. Ako bi se javila koja pripravnica, također bi primljena bila. — Prosim još jedamput, da što prije naš dolazak i svrhu „oglasite“ i molit ću se, neka Vam Bog stostruko naplati Vašu pomoć, koju time pružate nama i svoj braći Hrvatima.

Preporučam sebe i naš rad za Hrvate u Americi Vašoj molitvi i molim sveti blagoslov za sretan put preko mora.

Uz najodličnije poštovanje ostajem Vaše Prečasnosti

najodanija
Sr. M. Juliana.

Moja adresa:
915 La Salle,
St. Louis, Mo. North America.

25. OŽUJKA 1912. PRVA OBLJETNICA MARIJINE KONGREGACIJE ZA GOSPOĐICE U VUKOVARU. OSNIVANJE TRIJU NOVIH KONGREGACIJA — BLAGOSLOV ZASTAVE.

Piše: MARIJA BRATIĆ.

Osvanulo krasno jutro! Odbija sedma ura. Djeca Marijina, mala i velika u potpunom broju oko stola Gospodnjega — uživaju duševnu hranu. Oko 9 sati dolaze mili gosti: obadvije kongregacije iz Bogdanovca sa upraviteljem o. Solanom Šurinom. $^1/_4$11 evo izaslanstvo sa kumom barjaka, gospođicom Suzanom Sentz. Vodi ju na počasno mjesto, okićeno divnim narodnim sagovima. Crkva dupkom puna pobožnog općinstva. U $^1/_2$11 ističe predstojnik samostana o. Bono Matković, krasnim govorom znamenovanje zastave uopće, napose stijega „Bezgrješne“. Crta zanosnim riječima važnost Marijinih kongregacija, te otpornu snagu, koju članovi u njoj stiču, da očuvaju glas dobrog kršćanina, odnosno kršćanke. Blagoslivlje na to skupocjenu zastavu od teške bijele lyonske svile, ukrašenu zlatovezom u renesainci, remek-djelo „Školskih sestara“ u Mariboru. Na jednoj strani vidimo naslov kongregacije „Navještenje“, a na drugoj zaštitnika „sv. Josipa“. Ovaj zalog ljubavi prema društvu darovala je gore imenovana kuma barjaka, koja privezuje na nj, zlatom bogato vezenu trobojnicu, te ga predaje crkvi — na čuvanje. Pod sv. Misom pjeva puk, iz stotine i stotine grla, da prodiče slavu toga svečanog dana. Eto i podneva. Zvonki i jaki zvuci pozdravljaju Kraljicu neba, koja je taj dan radosno iznenadila Vukovarce. Kongreganistice se trgaju za družicama iz Bogdanovaca, da ih povedu sobom na objed.

Glas zvona opet pozivlje u crkvu. Vjernike oduševljeno pozdravlja ceremoniar biskupa đakovačkog, mons. dr. Vilko Anderlić, koji je djetinjstvo ovdje, kao sin pučkoga nastavnika, sproveo. Veseli ga, da su Vukovarci ostali vjerni Kristu, pače napredovali u kršćanskoj vjeri. Razvija pojam poganina o čovjeku. Patricij rimski držao je, da je nad zakonom. Za njega je čovjek bio roba, s kojom je raspolagao po volji. Ali zasja luč iz Judeje, koja uvede ravnopravnost, te podvrgnu zakonu kako siromaha, tako i bogataša. Kršćani se međusobno podupiru u dobru, a da to bude što intezivnije, organizuju se. Takva je četa i Marijina kongregacija, puna nesebične ljubavi, kojoj najljepši procvat želi po Mariji k Isusu.

Nakon propovjedi osniva o. gvardijan, uz asistenciju upravitelja: kongregaciju za gospođe sa 33 člana, za radnice sa 9 članova i za žensku školsku mladež sa 20 članova.

Dižu se oblaci, gomilaju, rosi kiša pada, pa i pljušti, ali Vukovarci, dobri katolici žure rpimice u cvijećem prekrasno iskićenu kazališnu dvoranu, te ju ispunjuju do zadnjega mjesta. U $^1/_2$6 sati otvara svečanu akademiju u čast Prečiste, dr. Vilko Anderlić. Stavlja kongregacijama, koje su pod zaštitom Bl. Dj. Marije, i svima ostalim prisutnim na srce, da budu dobri katolici i dobri Hrvati. Vjera je, veli, u potpunom skladu sa domoljubljem. Pače im je dužnost ljubiti ovu sv. grudu, koje je svaka stopa napojena mučeničkom krvlju, prolivenom za krst časni i slobodu zlatnu. Govorniku je uz burno odobravanje slušalaca, predana prekrasna kita cvijeća sa trobojnicom.

„Pod barjakom“ od o. Mladena Barbarića, krasnoslovi umilnim, ali i odvažnim tonom, Slava Barić, učenica III. gimn. razr. Osobito važnost polaže na zadnje riječi:

„Eto, tu je, i ostat će mlada (kongr.).
Dok Marija sa Isusom vlada“.

Na to upravitelj vukovarskih kongregacija o. Gjuro Bencetić pjeva precizno, jakim, zvonkim glasom „Ave Marija“ od Iv. Muhvića. Uz burni pljesak općinstva, predaje mu najmlađa kongreganistica „Povijest hrvatske“ od Smičiklasa.

Evo i „Monstra Te esse Matrem“, koju kongreg. gospođica na potpuno zadovoljstvo prisutnih odigra. Silni pljesak im je priznao trud.

Konačno su kongregacije skladno otpjevale „Himnu katolika Hrvata“ od Iv. pl. Zajca.

Da je svečanost ovako lijepo uspjela, i da su kongregacije uopće osnovane, zasluga je požrtvovnog vojnika Kristovog o. Gjure Bencetića.

ZDRAVSTVO.

Voda. Voda je sigurno najzdravije piće, jer ona doista gasi žeđu. Pa zato se voda i pije umjereno prema potrebi, dok se druga pića, koja više podražuju, znadu na žalost uzimati neumjereno. Voda daje našemu tijelu potrebnu vlagu, stoga ona povoljno djeluje na sve tjelesne organe. Pa zato redovito pijenje vode služi zdravlju našega tijela. Tako na pr. tko boluje s neredovite probave, doskočit će toj nevolji, bude li češće u danu u vrlo malim mjerama uzimao zdravu vodu. Liječnik H u f e l a n d broji vodu među najveća sredstva za podržavanje života, a H o f f m a n n veli: »A k o i k o j e s r e d s t v o z a s l u ž u j e i m e s v e o p ć e g l i j e k a, t o g a z a s l u ž u j e o b i č n a v o d a, b e z k o j e n e m o ž e n a š e t i j e l o n i t i z d r a v o b i t i n i t i ž i v j e t i. V o d a č u v a t i j e l o o d s v i h b o l e s t i i o d p o k v a r e n o s t i s o k o v a«.

No voda samo onda djeluje povoljno na naše zdravlje, ako imade potrebitih svojstava. Uopće, voda treba da bude h l a d n a, č i s t a, b e z b o j e i m i r i s a, a u z t o d a j o j j e t e k u g o d a n i s v j e ž. Toplina vode valja da iznosi u ljetu 7°—12°, a u zimi 10°—12° po Celsiju, razumije se nad ništicom. Ako je toplija ne osvježuje, a hladnija bi naškodila. Tu toplotu imade voda, koja teče u slojevima zemlje, te do nje ne dopire temperatura zraka. Da li voda ima boju, dade se na ovaj način razaznati. Vodom se napuni čista čaša, pa se metne na papir, tada se odozgo gleda kroz vodu, i vidi se, da li voda ima boju, ili je nema. Okus pak oćuti se, čim se voda zgrije od 15—20° po Celziju. Nezdrava voda zaudara po trulosti. Voda da bude pitka treba da imade i još nekih sastojina, zato n. pr. kuhana voda ili kišnica, ili od topljena snijega nije tečna a ni zdrava.

Dakako najzdravija je voda za pilo, koja dolazi iz dubokih vrela. Napose valja paziti, da ne dođe voda ni u kakav dodir sa truležima od životinja ili sa kloakama, đubrištima, budući je takova voda otrovna.

Voda je jeftina i zdrava, pa ipak imade ljudi, koji se »boje« od vode, pa je ne će da piju, već truju svoje tijelo i dušu skupim pićima, uživanim u velikim količinama. *Pedagog.*

KUĆANSTVO.

Kako da se branimo od vrućine. Prostorije u kojima se krećemo valja da su hladne, a to se postizava ako se zrače za hlada t. j. dok još sunce u njih ne upire. Po tom se prozori zatvore i zastori spuste. Dobro je u sobama držati posudu s hladnom vodom.

Osobitu pak pažnju valja ljeti posvetiti odijelu, koje neka ne bude ni pretoplo ni pretijesno.

Tkanina neka bude svijetla i glatka, jer po fizičkom zakonu svijetle i glatke tkanine upijaju manje sunčanih zraka.

Hrana pak neka je lako probavna, n. pr. povrće, laka pečenka i voće. Više se preporučaju kolači nego topla tjestenina.

Voda, osobito mineralna, pomiješana voćnim sokom, dobro gasi žeđ.

Za vrućih dana valja se čuvati alkoholnih pića, jer ova pospješuju kolanje krvi, a potom djelatnost srca, te uživanje alkohola može biti i od kobnih posljedica.

Boraks u kućanstvu. Većem dijelu naših kućanica poznat je boraks kao sredstvo, koje rabi pri pranju rublja, navlastito da tvrdu vapnenastu vodu učini mekanom. Kod pranja je to vrlo važno, jer se obavlja u mekanoj vodi brže i laglje, pa se prištedi na sapunu i gorivu.

Primiješamo li boraks prijesnoj ili kuhanoj škrobi, dobije rublje kod gladčanja lijepi sjaj.

Valja znati, da i rubenina, koja je od dugog ležanja požutjela, postane bijela, ako se 24 sata moči u rastopini od 3 dkg. boraksa na 4 kabla vode.

Surova svila (Bastseide) izgleda kao nova, ako se pere u mlačnoj rastopini boraksa.

Mrlje od voća na rukama odstranjuju se, ako ih nataremo vlažnim boraksom, potom se operu u vrućoj sapunici, a isperu hladnom vodom.

Pomiješamo li boraks sa šećerom to dobijemo izvrsno sredstvo proti gamadi, koja se zadržaje u kuhinji. Tim prahom posipaju se mjesta oko štednjaka, gdje se gamad zadržava.

Boraks rabi i kao antiseptično sredstvo, kao grgača kod upale vrata i natekline.

Tkanine, a i drvo natopljeno u jakoj rastopini boraksa postaje neupaljivo.

Manja količina leda može se sačuvati, ako ga rastučemo i stavimo u običan lonac za cvijeće, u koji se metne bijeli flanel u obliku lijevka. Flanel ne smije se doticati dna lonca. U tom lijevku može se led sačuvati nekoliko dana.

Salatu od krastavaca mnogi želudac teško probavlja. Mnogi drže da je tomu uzrok ulje, drugi misle, da bi se morali krastavci nekoliko sati prije uporabe osoliti, a sok odliti. Prvi navod stoji u toliko, jer mnogi želudac ne podnosi ulja.

Ako se sok od krastavaca odlije izgube krastavci mnogo na okusu. Ispravno je mišljenje, da su teško probavne koštice. Da se te odstrane postupa se ovako:

Krastavci se prerežu po duljini, koštice se istružu, a krastavac se fino nariba ili izriba se samo izvana, a sredina s košticama ostane. Mjesto octa možemo krastavce politi limunovim sokom, a mjesto ulja može se uzeti slatko ili kiselo vrhnje. Ovakovu salatu podnosi i slabiji želudac, a ni djeci ne škodi.

Od sode i sapuna bijelo drvo požuti, zato neka se drveno posuđe, police, kuhače i t. d. pere pijeskom i vrućom vodom. Ako ni to nedostaje, uzme se glinena kreda mjesto pijeska. Na isti način pere se i bijeli pod.

Krastavce svježe sačuvat ćemo ovako. Izaberimo najljepše komade i odrežimo tako, da priličan komad drška ostane. Zatim ih čisto operimo i pomno obrišimo, da se kora ne ozlijedi, i onda ih posušimo. Suhe ugorke namažimo bjeljankom, koji kad otvrdne, ne pripušta u njih zraka. Sada ih za držak navezane objesimo u suhoj sobi. Tako ćemo si i do Božića svježih krastavaca sačuvati.

Trešnje mogu se sačuvati svježe ako se čim su sazrele metnu u staklenku i to sa peteljkama. Staklenka se čvrsto začepi i zakopa duboko u zemlju. O Božiću, bit će trešnje dobro sačuvane i tako svježe, kao da su onaj čas ubrane s drveta.

Vrhnje i mlijeko ne će se svariti, ako prije nego li se stavi k vatri metne u nj sode bikarbone, koliko stane na vrh noža.

Slano jelo može se popraviti ako mu dodamo octa ili šećera. Mnogomu povrću može se dodati drugo neslano povrće, a da prvo ne gubi na ukusu. Tako n. pr. korun može se dodati gotovo svakom povrću. Slanome špinatu i mrkvi može se dodati riža. Slano meso kao šunka, jezik metnimo u obrano mlijeko i ostavimo 2 sata u njem; ili ga zamotajmo u platnenu krpu, pa zakopajmo preko noći u pijesak, koji svu sol izvuče. *K. P.*

KNJIŽEVNOST.*

Boy. Roman od Luis Coloma. Broširan stoji 3 K i 60 fil., a uvezan 4 K 80 fil. Knjiga se naručuje kod: Herdersche Verlagshandlung, Freiburg im Breisgau ili Wien. Taj smo roman već lani u 2. broju preporučili. Ovom zgodom pripominjemo, da je od tog romana 6. i 7. tisuća u prometu.

Religion und Poesie in ihrer innigen Verbindung dargestellt durch eine Blütenlese von Alois Pichler C. SS. R. Mit Approbation des hochw. Herrn Erzbischofs von Freiburg und Erlaubnis der Obern 8° (XVI. u. 228 C.) Freiburg & Wien 1912. Herdersche Verlagshandlung. K 3·30; geb. in Leiwand K 4·08.

U tome djelu pisac Alois Pichler pokupio je od kršćanskih pjesnika mjesta, u kojima se prikazuju i veličaju kršćanske istine vjere i morala. Ta mjesta je tako razvrstao, da davaju krasne, pjesničke odgovore na pitanja postavljena u katekizmu. Ta knjiga namijenjena je višim školama i uopće obrazovanim ljudima. Zar se ne bi i u nas tko našao, koji bi takovo djelo priredio iz hrvatskih katoličkih pisaca. Spomenutu u natpisu knjigu preporučujemo.

Gott mit uns. Theologie und Asceze des allerheiligsten Altarssakramentes erklärt von P. Justinus Albert O. S. A. Den Eucharistischen Kongressen gewidmet. S dopuštenjem crkvene oblasti. Herdersche Verlagshandlung, Freiburg im Breisgau & Wien. Knjiga (8°, VIII. i 120 str.) nevezana stoji K 1·80, a u platno uvezena K 2.40. U ovoj knjizi nalazi se lijepa pouka o presvetoj Euharistiji. Budući treba biti po želji sv. Crkve Euharistija naš svakidašnji kruh, potrebno je što temeljitije poznavanje presvetog oltarskog Sakramenta. Euharistični kongres ove godine u Beču bio je povod, što je pisac tu knjigu napisao. Koji umiju njemački neka si tu knjigu nabave, pa će većom koristi pribivati svetim Misama, pričešćivati se i većim razumijevanjem pratiti svečanosti na Euharističnim kongresima.

Koprive — Crtice. Napisao Jakov Tomasović (Cetinski mlinar). Nakladom zabavno poučnog lista »Obitelj«. Cijena s poštom 60 fil. U knjižici ima i zgodnih crtica, a nekoje su slabije. U jeziku očito napreduje pisac, ali još uvijek imade arhaizama i drugih pogrješaka. *B. S.*

Priručnik za trećorece. Izdali oo. Kapucini, Rijeka 1912. Tiskarski i umjetnički zavod »Mirijam«. Cijena 1 K. Preporučamo ovaj priručnik svima. Možda će mnoge potaknuti, a to je svakako poželjno, da se što više zanimaju za treći red, koji u svojim redovima broji toliko velikih muževa i žena. *H. K.*

* Molimo one, koji si naruče knjigu, na koju ih naš list potaknuo, neka to navedu kod narudžbe.

SVEGA PO MALO.

Hoppel-toppel ili Napoleonov napitak. Poznato je, kako je snažno uplivao Napoleon svojim govorom na puk, naročito na vojsku. Nije mnogo govorio, ali sa malo riječi rekao je sve. Tome je vrlo mnogo pridonio njegov vanredno zvučni organ, čega si isprva nije bio svijestan, dok ga nije glasoviti tragik Talma, na to upozorio.

Jednog dana u zabavi upita Napoleon toga Talmu: „Kako vam se sviđao jučer moj govor?" Na što će mu Talma: „Ne pojmim, kako se može s tako izvrsnim organom onako slabo predavati." — „Dakle sam loše predavao?" smijući će Napoleon. „Dobro! Odsele ćete me vi sam toj majstoriji učiti." — I zaista, od tada nije Napoleon držao ni jednoga govora, a da ga ne bi prije pred Talmom dobro uvježbao.

Uoči onoga kobnoga dana, prije rata s Rusijom g. 1812. pripravljao se Napoleon za govor, dakako pod uputom Talme. Obojica mučila se puna dva sata, ali bez uspjeha.

„Care, danas se ne da ništa postići!" nestrpljivo će umjetnik.

„Tome ste vi krivi. Vi ste zle volje." odvrati car.

„Obratno." — odvrati Talma. „Vi nemate danas svoga glasa."

„Šta će to reći?" — klikne car.

„Vi ste promukao." — razjasni umjetnik.

„Užasno! — Zar zbilja? — Pa šta da činim?" razdraženo će car.

„Liječite se!" —

„Do bijesa!" ražesti se Napoleon, te udri grditi i vikati; „a sutra moram govoriti!"

Talma slegne ramenima.

Pozvanome slugi zapovjedi smjesta dovesti liječnika.

Uniđe liječnik.

„Doktore, ja sam promukao!" zakriješti Napoleon. —

„Laka upala; — nema nikakve opasnosti. — Za dva, tri dana ozdravit će Veličanstvo potpuno." —

„Šta? — Za dva, tri dana! — Smjesta me izliječite!" —

„Nemoguće Veličanstvo!"

„Nemoguće? — Jeste li vi liječnik?"

„To si laskavo priznajem."

„Bez ikakva laskanja: ako me ne možete smjesta izliječiti, tada — tada odlazite moj gospodine!" i pokaza mu snažno kretnjom ruke vrata, što je bilo znak silnog gnjeva, kojemu se ni liječnik nije usudio oprijeti.

Napoleon ljutit ušeta se po sobi, te će, postavivši se tik pred svoga učitelja: „Talma! Znate li vi koje sredstvo proti promuklosti? — Vi ste također češće promukli, a to vas ipak nikada ne priječi igrati svoje uloge. — Tko je vaš liječnik?"

„Gospodin Goldenbogen, naš kazališni češljar. Poveli smo ga sobom iz Weimara — ako se još sjeća Vaše Veličanstvo."

„Ne; ne sjećam se. — Svejedno! — Mislite li, da mi on može pomoći?"

„Posve sigurno. Jamčim za nj. Samo — zlo je, jer on liječi žestokim sredstvom."

„Neka! Dosta, kad pomaže. Dajte mi odma toga vašega češljara!"

Za četvrt sata eto češljara. Smeten, tare si znoj sa čela.

„Gospodine, bez ikakva okolišanja; vi ste mi preporučeni od Talme — čujte, kako sam grdno promukao — te hoću, da se brzo izliječim."

„Ali Veličanstvo — premilostivi care!" — prestrašeno će češljar.

„Šta? — Ta vi imate siguran lijek za to!"

„Dakako, imam Hoppel-toppel, ali —"

„Kako — koppol topepel? — Čudan naziv! Amo s njim brzo!"

Češljar umoli, neka se ustrpi, dok to pripravi u kuhinji. —

U kuhinji uze čašu, razbije četvero jaja, strese žumanjčad u čašu, prilije jedan decilitar ruma, promiješa živo tu smjesu, okuša i pronašavši za dobro, odnese caru.

Napoleon ga čudno pogleda — valjda je mislio na trovatelje — te videći, da je ovaj posve nedužan, prinese čašu ustima i srkne: „Uh to pali — ko paklena vatra!" krikne Napoleon i odloži čašu.

„Mora paliti; care. Inače ne pomaže. Samo naprijed!" savjetova češljar.

„Ne pomogne li, objesit ću vas." zaprijeti Napoleon i isprazni čašu. Za jedan sat osjeti, da mu je već bolje. Noć je prospavao u tvrdu snu; sutradan nije bilo traga promuklosti.

Odma dozove češljara: „Pripravite mi još jednu čašu kopohopela — kako li se taj vaš pakleni napitak zove; neka samo bude krepak!"

Veselo skoči češljar da ispuni želju carevu. Napoleon ispije još jednu čašu, a iza jednog sata držao je svoj naumljeni govor na Marsovom polju, kojim je vojsku silno oduševio.

Po treći put bude Goldenbogen pozvan pred cara. Ovaj put nadario ga sa 100 napoleondora.

Kad se nakon toga Napoleon sastao sa Talmom, pohvali ga ovaj:

„Bio sam i sam nešto oduševljen. — Ipak, ne ću se opet tako brzo poslužiti onim švapskim hophoppopelom." odgovori mu car.

Još danas služe se pariški glumci i pjevači — hoće li da se brzo oslobode promuklosti opisanim „Hoppel-toppelom", ali mu prvobitni naziv — jer ga nemogoše izgovarati niti upamtiti, promijeniše. Zovu ga „Napoleonov napitak".

S. S.

Svećenici na „Titanicu". U našim dnevnim i drugim listovima, koliko nam je poznato, nije iznesena obzirom na „Titanic" utješna činjenica, koju je list „Il Quarnero" donio. Evo je: Na „Titanicu" putovala su i dva katolička svećenika u Ameriku. Obojica su ostali na brodu i potopili se, premda su im nudili čamce za spasavanje. Tješili su i na smrt pripravljali putnike, što se na parobrodu potopiše. Jedan je bio Tomas Byles iz Essoxera, koji je išao pohoditi brata, a drugi I. Montrilla iz Londona, koji se namjeravao posvetiti misijonarskom djelovanju među katolicima u Americi, bio je u 32. godini.

KJIŽEVNA ZRNCA.

Dragocjen je svaki dan, sat i čas; jer iz časova sastoji vrijeme, kao i komad zlata od zlatnog praha. Brzo prolazi vrijeme i naš život, u ocean vječnosti. O jeseni moga života, koja se tako brzo primičeš ledenoj zimi, obrati se u proljeće! — Uzalud, mi stupamo stazom, po kojoj se ne možemo vraćati. (A. Doss. S. I.)

Tužimo se, da je život čovjeka vrlo kratak. — Produljimo ga tako, — da ga mudro izrabimo. (Herdickerhoff.)

Onaj je bogatiji, koji jednom riječi usplamti božanski plamen u srcima, nego onaj, koji može potezom pera da pokloni čitavo blago.

Veliki je blagoslov Božji, da je čuvstvo rada i djelovanja gotovo istovjetno s čuvstvom sreće. (F. Greim v. Brakel).

Svaki posao, bio velik i uzvišen, ili malen i neznatan, mio ili nemio, radio se glavom ili rukom, valja kao našu ćudorednu dužnost i preduvjet prave sreće shvatiti i poštivati. (Böhmert.)

Darovali za fond lista:

Prečasni gosp. Dr. Josip Lang 20 K, Marijina kongregacija gospojica u Senju 10 K. Plemenitim darovateljima usrdna hvala!

Duhovne vježbe za učiteljice.

Dne 16. kolovoza o. god. počinju duhovne vježbe za učiteljice u samostanu čč. sestara milosrdnica u Zagrebu. Svršavaju 20. kolovoza.

DOPISNICA UREDNIŠTVA.

Budući da naš list za vrijeme školskih praznika ne izlazi, imade za to ovaj broj 64 stranice, pa prema tome vrijedi za lipanj i srpanj. Broj 7. izaći će na početku rujna i također opsezati 64 stranice, pa će vrijediti za mjesec kolovoz i rujan.

Ovoga puta opominjemo na pasici naše dužnike, da namire pretplatu.

Ako tko dobije opomenu, a platio je pretplatu, neka ne zamjeri, jer kada smo opomenu metnuli, nijesmo još novce primili.

Prenirod Kličevski. Vaša će pjesmica doći na red.

Pauli u P. Valjada ćeš donijeti ono što nijesi poslala. Dođi brzo — i donesi omašan svježnić.

M. R. Sela Zagorska. Pjesmice, kakova je Vaša, ne idu u koš.

Rosandi. I ostale ćemo članke uvrstiti. Javite se opet. Uz pozdravlje!

Bosanku molimo da nam oprosti, što joj još nijesmo na list odgovorili. Učinit ćemo to čim prije. Srdačno pozdravlje!

Molimo da uvažite!

Na adresu: Herma Kürschner, učiteljica, Zagreb, Jurišićeva ulica 30., šalju se samo rukopisi, a pretplate i reklamacije: Anka Kovačić, učiteljica, Kačićeva ulica 11.

Platili list „ZA VJERU I DOM“:

Za god. 1912. ili za god. koja je uz ime otisnuta.

Draga Galović, Zagreb, K 3·—; gđa. Brunšmid, Zagreb, K 3·—; dr. Ivan Košćak, Sarajevo, K 3·—; Perica Vidošević, Bogomolj K 3·—; Terezija Rožinski, Čazma, K 3·—; Mihić Ida, Dolnji Miholjac, K 3·—; Augusta Šegvić, Preko, K 3·—; Anka Kovačić, Molve, K 3·—; Vukas Jelka, Pločice, K 3·—; Glušćević Ivka, Slivno-Ravno, K 3·—; Kolić Justina, Jelenje, K 3·—; Gabrilović Sirmej Nazarena, Cavtat, K 3·—; Desiderija Horvat, Zagreb, K 3·—; Ivka Kondrat, Zagreb, K 3·—; Anica Miković, Subotica, K 3·—; Pinter Matilda, Vukmanić, K 3·—; Mandina Miličić, Zlosela, K 3·—; Marija Sabolović, Vel. Pisanica, K 3·—; F. Juričević, Selce, K 3.—; Novaković Emica, Novska, K 3·—; Josipa Krvarić, Kamenica, K 3.—; Jelka Kopun, Tomašance, K 3·—; Kongregacija gospojica, Senj, šalje na dar K 10·—; Gabrijela Morolovski, Virovitica, K 2·—; Štefanija Marinić, Oborovo, K 3.—; Škola niža pučka, Bistrica, K 3.—; Društvo djevojaka za naknadnu svetu Pričest, Petrinja, K 3·—; Anka Zadrović, Petrinja, K 3·—; Zora Briški Brod na Kupi, K 3·—; Anka Damek, Spljet, K 2·—.

Poziv na pretplatu.

Po nagovoru nekih prijatelja odlučio sam skupiti pjesme, tiskane u raznim listovima, te uz još netiskane izdati pod naslovom:

Kraljici Hrvata.

Zbirku sam posvetio Marijinim kongregacijama u hrv. zemljama, te se čvrsto nadam, da će me one najviše pomoći, da izdam ovu zbirku čisto Gospinih pjesama, dosada u hrv. književnosti svakako jednu između prvih.

Stoga molim sve štovatelje Marijine i Njene poezije, da mi što prije kartom jave svoju cijenjenu narudžbu, da mognem ustanoviti broj istisaka. Cijenu ću udariti prema tiskarskim troškovima. Svakako će biti vrlo mala, jer ne idem za dobitkom, već jedino da Marijinim štovateljima pružim zbirku religiozno-umjetnih pjesama.

Fra Nedjeljko Dugonjić-Vrhovčić,
(Serafin Zvjezdanov) kapelan i kateheta.

TUZLA, Bosna.

Uprava i otpravništvo lista:

Anka Kovačić, učiteljica, Zagreb,
Kačićeva ulica br. 11.

kamo se neka šalju pretplate za list i eventualne reklamacije.

Rukopisi imadu se slati na ovu adresu:

Herma Kürschner, učiteljica, Zagreb,
Jurišićeva ulica br. 30.

Rukopisi se ne vraćaju.